

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

دوره: کارشناسی ارشد

رشته: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی

گرایش: توسعه اقتصاد روستایی

گرایش: برنامه ریزی کالبدی - فضایی

گرایش: مدیریت توسعه پایدار روستایی

گروه: علوم اجتماعی

بازنگری شده مورخ ۹۶/۱/۲۳ کمیته علوم جغرافیایی

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان برنامه: دوره کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی

۱. به استناد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد رشته جغرافیا و برنامه ریزی روستایی با سه گرایش توسعه اقتصاد روستایی، برنامه ریزی کالبدی- فضایی، مدیریت توسعه پایدار روستایی براساس صورتجلسه مورخ ۱۳۹۶/۱/۲۳ کمیته برنامه ریزی علوم جغرافیایی گروه علوم اجتماعی دریافت شد.

۲. برنامه درسی بازنگری شده فوق الذکر جایگزین برنامه درسی تغییر عنوان یافته دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی مصوب جلسه شماره ۸۶ مورخ ۱۳۹۵/۹/۱۴ شورای عالی برنامه ریزی می شود.

۳. برنامه درسی مذکور در سه فصل: مشخصات کلی، جدول واحد های درسی و سرفصل دروس تنظیم شده و برای تمامی دانشگاه ها و مؤسسه های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می کنند، برای اجرا ابلاغ می شود.

۴. این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۷ به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن نیازمند بازنگری می باشد.

عبدالرحیم نوه ابراهیم

د.ا.ر

دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

مقدمه:

جمعیت روستایی حدود نیمی از جمعیت جهان را شامل می‌شود و حدود ۹۰ درصد عرصه‌های طبیعی در سطح جهانی را تحت کنترل و مدیریت خود دارد. همچنین جامعه روستایی با کارکرد ویژه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود نقش مهمی در توسعه جوامع بشری و رفع فقر دارد. بنابراین برنامه‌ریزی و توسعه روستایی نقش تعیین‌کننده‌ای در توسعه پایدار جهانی در افق ۲۰۳۰ بر عهده دارد.

در سطح کشور نیز به‌رغم مهاجرت‌های روستایی-شهری و تبدیل بی‌رویه روستاها به شهر و ادغام روستاها در بافت‌های شهری در چند دهه گذشته، هنوز طبق سرشماری نفوس و مسکن ۱۳۹۵ بیش از ۲۰ میلیون نفر (۲۶ درصد) از جمعیت کشور در نقاط روستایی سکونت دارند. ولی با توجه نحوه توزیع جغرافیایی و شیوه زندگی و نیز کارکرد اقتصادی و اجتماعی روستاها، حدود ۸۰ تا ۹۰ درصد عرصه‌های طبیعی کشور در مناطق روستایی واقع است و به همین دلیل هرگونه اقدام برای برنامه‌ریزی و مدیریت بهینه این عرصه‌ها تنها از مسیر توسعه روستایی امکان‌پذیر است. به‌هرحال با توجه به اینکه جامعه روستایی کارکردهای تعیین‌کننده‌ای در توسعه ملی ازجمله تولید مواد غذایی و منابع خام کشاورزی، امنیت ملی، آمایش سرزمین، گردشگری و محیط‌زیست دارد، توسعه روستایی جایگاه مهمی در توسعه ملی و حتی پایداری توسعه شهری دارا است.

با توجه به همین جایگاه، در ماده ۲ بند ب قانون برنامه ششم توسعه کشور، «مناطق روستایی» یکی از موضوعات محوری این برنامه تصویب است. همچنین سایر موضوعات محوری برنامه ششم توسعه مانند آب، محیط‌زیست و حاشیه‌نشینی نیز با توسعه روستایی پیوند تنگاتنگ دارد، و بدون توسعه روستایی تحقق آن‌ها امکان‌پذیر نخواهد بود. علاوه بر این در ۲۳ ماده از حدود ۱۴۰ ماده قانون برنامه ششم توسعه کشور (۱۳۹۶-۱۴۰۰) شامل مواد ۶، ۳۶، ۳۱، ۲۷، ۲۶، ۴۱، ۳۸، ۴۶، ۵۹، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۹۲، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۹۹، ۱۰۰، ۱۰۲، ۱۰۶ به‌طور مستقیم به موضوع روستا و توسعه روستایی پرداخته شده است.

در این راستا با توجه به وجود بیش از ۶۵ هزار آبادی دارای سکنه، بیش از ۳۵ هزار روستا، بیش از ۳۰ هزار دهیاری و نیز بیش از ۲۰۰ هزار خانوار عشایری در کشور، تربیت نیروی انسانی کارآمد، مدیران و برنامه‌ریزان توانمند برای توسعه جامعه روستایی ایران ضرورتی انکارناپذیر است. زیرا با توجه به مشکلات موجود در مناطق روستایی ایران، برنامه‌ریزی و توسعه روستایی کشور نیازمند مدیریت، ساماندهی و برنامه‌ریزی کارآمد است. دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی نقش اساسی در تربیت نیروی انسانی متخصص مورد نیاز کشور در حوزه برنامه‌ریزی و توسعه روستایی دارند و در این خصوص از طریق اجرای یک برنامه درسی پویا و خلاق می‌توان به این سطح از تخصص نیروی انسانی دست‌یافت و با استفاده از کارآمدی دانش‌آموختگان رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی می‌توان در روند توسعه روستایی کشور گام‌های مؤثری برداشت.

با این حال، تحولات سریع دوره معاصر، نیاز به بازنگری برنامه‌های درسی دانشگاهی قبلی را ضروری می‌سازد. زیرا نیازهای زیستی به‌ویژه در سطح ملی و منطقه‌ای و محلی در حال تغییر است. برنامه درسی کارشناسی رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی آخرین بار در سال ۱۳۹۰ بازنگری شد که با توجه به سپری‌شده دوره ۵ سال آن، نیاز به

بازنگری مجدد متناسب با تحولات علمی از یک طرف و شرایط جامعه روستایی از طرف دیگر دارد. تا دانش‌آموختگان این رشته بتوانند در شرایط بهتری جذب بازار کار شده و در رفع مسائل و مشکلات جامعه روستایی تأثیرگذار باشند. لذا بازنگری برنامه قبلی با توجه به انطباق ارزش‌ها، هدف‌ها و راهبردهای کلی کشور و نیز پویایی و نوآوری علمی، ایجاد روحیه خلاقیت و کارآفرینی در دانش‌آموختگان و ایجاد قابلیت و مهارت لازم برای ورود آن‌ها به جامعه و بازار کار تدوین شده است. با اجرای این برنامه بازنگری شده در دانشگاه‌ها، انتظار می‌رود دانش‌آموختگان این رشته بتوانند از توانمندی لازم برای حضور در بازار کار برخوردار شوند.

اهداف برنامه:

- ۱- آموزش و تأمین نیروی انسانی پژوهشگر و متخصص موردنیاز نهادهای مرتبط شامل وزارت جهاد کشاورزی، سازمان برنامه و بودجه، معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم ریاست جمهوری، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، وزارت کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، در زمینه جغرافیا و برنامه‌ریزی و توسعه روستایی برای کشور و کشورهای هم‌جوار.
- ۲- تعمیق و گسترش علوم جغرافیایی در گرایش برنامه‌ریزی روستایی در بالاترین سطح استانداردهای بین‌المللی.
- ۳- آموزش روش‌ها و فنون نوین برنامه‌ریزی روستایی هماهنگ با بازار کار و فضای روستایی کشور

طول دوره:

طول دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی دو سال و یا چهار نیمسال تحصیلی است. دانشجویان در طول حداکثر دو نیمسال دوره آموزشی و در نیمسال سوم دوره پژوهشی و تهیه و ارائه پایان‌نامه را طی می‌نمایند.

شکل نظام:

شکل نظام دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی به دوره شکل آموزشی و پژوهشی است. در دوره آموزشی که حداکثر به مدت دو نیمسال تحصیلی به طول می‌انجامد دانشجویان دروس نظری و عملی را می‌گذرانند. پس از موفقیت در این دوره دانشجویان وارد دوره پژوهشی که همان تهیه و ارائه پایان در زمینه مربوط است می‌شوند. نهایتاً دانشجویان پس از موفقیت در این دوره و دفاع از پایان‌نامه خود فارغ‌التحصیل خواهند شد.

تعداد و نوع واحد:

مجموع واحدهای درسی این دوره ۳۰ واحد خواهد بود که ۲۴ واحد آن درسی و آموزشی و ۶ واحد آن پژوهشی و پایان‌نامه است. علاوه بر واحدهای فوق، گروه اجرای برنامه می‌تواند برای دانشجویانی که رشته تحصیلی کارشناسی آن‌ها مرتبط با جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی نمی‌باشد حداکثر ۶ واحد را از دروس کارشناسی جغرافیا را به‌عنوان دروس جبرانی ارائه نماید. ترکیب دروس به‌صورت زیر خواهد بود:

- دروس پایه ۱۲ واحد
- دروس تخصصی ۱۲ واحد
- پایان نامه ۶ واحد

تبصره: برای ارتباط دادن مستقیم درس و محتوای آن با تجارب استاد از یک طرف و از طرف دیگر تجارب دانشجو، و کمک یادگیری بهتر و ابداع و ایجاد مهارت افزایی، منطبق با موضوع و محتوای درس و سرفصل، برای بعضی دروس کار عملی، آزمایشگاه، کارگاه، سمینار یا مسافرت علمی در نظر گرفته شده است که مدرس درس و گروه آموزشی دانشگاه مجری، لازم است در اجرای آن دقت لازم بفرمایند.

(۱) منظور از کار عملی (پروژه) یعنی مدرس درس یک موضوع مربوط به عنوان و محتوای درس مربوط را با روش تحقیق معین به دانشجو ارائه می‌دهد. دانشجو موظف است آن را در طول ترم انجام و تجربیات شخصی خود را به استاد ارائه نماید و آن را به ظهور برساند. استاد درس افزون بر ۳۲ ساعت وقتی که مطابق برنامه آموزشی صرف آموزش نظری به دانشجو می‌کند، ۱۶ ساعت نیز برای کار عملی دانشجو منطبق با محتوای درس وقت صرف می‌کند. ارزیابی کار دانشجو باید در طول همان نیمسال انجام شود و به نیمسال بعد تری داده نشود.

(۲) منظور از آزمایشگاه یعنی درس در محل آزمایشگاه برگزار می‌شود و مدرس با استفاده از ابزارهای آزمایشگاهی مباحث نظری خود را به دانشجو آموزش می‌دهد و تجربیات خود را به ظهور می‌رساند.

(۳) منظور از کارگاه یعنی درس در محل کارگاه تشکیل می‌شود و مدرس با استفاده از ابزارهای کارگاهی اعم از نرم افزار یا سخت افزار، درس مورد نظر خود را به دانشجو آموزش می‌دهد.

(۴) منظور از سمینار بخشی از کارهای آموزشی مربوط به موضوع و محتوای درس است که استاد با طرح موضوع در جلسه قبل، دانشجو آن را تحقیق و در کلاس درس زیر نظر استاد مربوط باهم به بحث و مذاکره می‌پردازند.

(۵) منظور از سفر علمی، این است که استاد برای مشاهده مصداقی و شهودی مباحث مربوط به محتوای درس در فضای جغرافیایی به یک یا چند منطقه جغرافیایی سفر و آموزش درس را تکمیل می‌کند.

نقش و توانایی دانش آموختگان:

دانش آموختگان رشته جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی می‌توانند در تهیه و اجرای طرح‌ها و برنامه‌های توسعه روستایی و ناحیه‌ای در کشور نقش مؤثری داشته باشند. طرح‌هایی مانند: طرح‌های هادی روستایی، طرح‌های ساماندهی فضایی - کالبدی نواحی روستایی، طرح‌های توسعه اقتصادی - اجتماعی نواحی روستایی، طرح‌های ساماندهی بافت باارزش روستایی، طرح ویژه بهسازی مسکن روستایی، طرح توسعه پایدار منظومه‌های روستایی، طرح‌های هادی روستاهای هدف گردشگری، طرح‌های توسعه مناطق نمونه گردشگری، طرح‌های توسعه اکوتوریسم از جمله طرح‌هایی هستند که در حال حاضر دانش آموختگان این رشته در آن‌ها نقش آفرینی داشته باشند. همچنین سازمان‌ها و مراکز دولتی مانند سازمان برنامه و بودجه، استانداری‌ها، دهیاری‌ها، معاونت توسعه روستایی و مناطق محروم، صندوق کارآفرینی امید، صندوق بیمه اجتماعی روستاییان و عشایر، سازمان تعاون روستایی، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری، سازمان امور عشایر ایران، وزارت مسکن و شهرسازی، وزارت کشور، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان امور اراضی، سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، موسسه پژوهش‌های برنامه‌ریزی و توسعه روستایی و بخش خصوصی مانند شرکت‌های مهندسی مشاور در زمینه‌های فوق می‌تواند زمینه اشتغال برای دانش آموختگان این رشته را فراهم نمایند.

شرایط و ضوابط ورود به رشته

- داشتن مدرک کارشناسی در یکی از رشته‌های جغرافیا (همه گرایش‌ها)، علوم اجتماعی، اقتصاد، مدیریت، مدیریت گردشگری، توسعه روستایی، کشاورزی و منابع طبیعی، مهندسی عمران و آبادانی روستاها
- موفقیت در آزمون سراسری

مواد و ضرایب امتحانی

- ۱- جغرافیای روستایی (مبانی و ایران) ضریب ۲
- ۲- برنامه‌ریزی توسعه روستایی (مبانی و ایران) ضریب ۲
- ۳- روش‌ها و فنون تحقیق در جغرافیا ضریب ۲
- ۴- زبان عمومی و تخصصی ضریب ۲
- ۵- آمار و احتمالات در جغرافیا ضریب ۲

نحوه اجرای رشته - گرایش: در جدول‌ها و نیز سرفصل‌های هریک از دروس، تخصص استاد موردنیاز برای تدریس آن مشخص شده است و گروه‌های آموزشی موظف به رعایت تخصص‌های موردنیاز برای تدریس هریک از دروس و اجرای رشته می‌باشند. گروه آموزشی هم زمان نمی تواند دو گرایش این رشته را برای یک سال اجرا نماید. چنانچه متقاضی اجرای دو گرایش یا بیشتر به طور هم زمان در یک سال باشد باید قبلا از دفتر مدیر کل محترم گسترش و گروه گسترش و برنامه ریزی درسی علوم جغرافیایی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مجوز لازم را اخذ نماید.

جدول ۱ درس‌های پایه مشترک دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (برای تمام گرایش‌ها)

عنوان درس	تعداد ساعت	تعداد واحد			استاد متخصص
		جمع	نظری	عملی	
۱ روش‌های تحقیق پیشرفته در برنامه‌ریزی روستایی Advanced Research Methods in Rural Planning	۴۸	۳	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۲ تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی روستایی Statistical Analysis in Rural Planning	۴۸	۳	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۳ دیدگاه‌ها و نظریه‌های برنامه‌ریزی و توسعه روستایی Theories in Rural Planning and Development	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۴ ارزیابی توان اکولوژیکی در برنامه‌ریزی روستایی Assessment of the Ecological Potential in Rural Planning	۴۸	۳	۱	۱	جغرافیای طبیعی یا محیط‌زیست
۵ مدل‌ها و تکنیک‌های برنامه‌ریزی روستایی Models and Techniques of Rural Planning	۴۸	۳	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۶ سنجش‌ازدور و سیستم اطلاعات جغرافیایی کاربردی در برنامه‌ریزی روستایی Applied Remote Sensing and GIS in Rural Planning	۴۸	۳	۱	۱	RS و GIS یا گرایش روستایی
جمع		۱۲			

جدول ۲: درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (گرایش توسعه اقتصاد روستایی) ۱۲ واحد
از ۱۶ واحد درس تخصصی توسط گروه آموزشی مربوط انتخاب خواهد شد

ردیف	عنوان درس	جمع ساعت	تعداد واحد			استاد متخصص
			جمع	نظری	عملی	
۱	مبانی علم اقتصاد Principal of Economics	۳۲	۳	۳		اقتصاددان
۲	مدیریت کارآفرینی و کسب‌وکارهای کوچک در نواحی روستایی Entrepreneurship and SMEs Management in Rural Areas	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی یا کارآفرینی
۳	توسعه پایدار کشاورزی Sustainable Agriculture Development	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، کشاورزی
۴	برنامه‌ریزی صنایع روستایی Rural Industries Planning	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۵	برنامه‌ریزی گردشگری روستایی Rural Tourism Planning	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۶	مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی Risk Management in Rural Economy	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، شهری، منطقه ای
۷	مدیریت زنجیره تامین فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی Supply Chain Management in Rural Economy	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، مدیریت
۸	کارگاه برنامه‌ریزی توسعه اقتصاد روستایی Planning Workshop of Rural Economy Development	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
	جمع		۱۶			

جدول ۳. درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (گرایش برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی) ۱۳
واحد از ۱۶ واحد درس تخصصی توسط گروه آموزشی مربوط انتخاب خواهد شد

ردیف	عنوان درس	جمع ساعت	تعداد واحد			استاد متخصص
			جمع	نظری	عملی	
۱	برنامه‌ریزی مسکن روستایی Rural Housing Planning	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۲	ارزیابی طرح‌های توسعه کالبدی روستایی Project Assessment of Rural Physical Development	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۳	اصول و روش‌های برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی Principle and Methods of Physical and Spatial Planning in Rural Settlement	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۴	برنامه‌ریزی حمل‌ونقل روستایی Rural Transportation Planning	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۵	مدیریت مخاطرات و تاب‌آوری کالبدی در نواحی روستایی Management of Hazards and Physical Resilience in Rural Areas	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، مخاطرات محیطی
۶	تحلیل فضایی روابط شهر و روستا Spatial analysis of Rural- Urban Relations	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۷	برنامه‌ریزی کاربری اراضی روستایی Rural Land Use Planning	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی (روستایی، شهری ، منطقه ای)
۸	کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی Workshop of Physical- Spatial Planning in Rural Settlements	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
	جمع		۱۶			

جدول ۴. درس‌های تخصصی دوره کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی (گرایش مدیریت توسعه پایدار روستایی)
۱۲ واحد از ۱۶ واحد درس تخصصی توسط گروه آموزشی مربوط انتخاب خواهد شد

عنوان درس	جمع ساعت	تعداد واحد			استاد متخصص
		جمع	نظری	عملی	
۱ مدیریت توسعه پایدار محیطی در نواحی روستایی Management of Environmental Sustainable Development in Rural Areas	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۲ مدیریت توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی در نواحی روستایی Management of Economic and Social Sustainable Development in Rural Areas	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۳ حقوق و قوانین روستایی Rural Law & rules/Regulation	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، حقوق
۴ مدیریت ریسک و تاب‌آوری نواحی روستایی Management of the Risk and Resilience in Rural Areas	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۵ مدیریت نهادهای محلی در نواحی روستایی Management of Local Institutions in Rural Areas	۳۲	۲	۲		جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۶ روش‌ها و فنون تسهیل‌گری و توسعه مشارکتی Methods and Techniques of Facilitation and Participatory Development	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، علوم اجتماعی
۷ کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی Workshop on Sustainable Rural Development management	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
۸ کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت توسعه روستایی Application of ICT in Rural Development Management	۴۸	۲	۱	۱	جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی
جمع		۱۶			

الف: سرفصل درس‌های پایه

عنوان درس: روش‌های تحقیق پیشرفته در برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	پیش‌نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ☒ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☒ سمینار ☐	ندارد ☐

اهداف: آشنایی دانشجویان با فلسفه، مبانی و روش‌ها و فنون تحقیق کمی و کیفی در حوزه جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی

سرفصل‌ها:

- ۱- معرفت‌شناسی، فلسفه علمی و روش‌شناسی علمی در مطالعات روستایی
- ۲- آشنایی با پژوهش‌های کمی، کیفی و آمیخته
 - ۱-۱- مبانی معرفت‌شناسی روش‌شناسی کمی در مطالعات روستایی
 - ۲-۱- مبانی معرفت‌شناسی روش‌شناسی کیفی در مطالعات روستایی
 - ۳-۱- مبانی معرفت‌شناسی روش‌شناسی آمیخته در مطالعات روستایی
- ۳- آماده نمودن دانشجویان برای طراحی پژوهش در راستای جستجوی عمیق و نقادانه مشکلات در مناطق روستایی
- ۴- مراحل تهیه طرح پژوهش
 - ۱-۱- نحوه انتخاب موضوع و نگارش مسئله پژوهش
 - ۲-۱- پرسش‌های پژوهش (آشنایی با کاربرد سؤالات چیستی، چرایی و چگونه)
 - ۳-۱- آشنایی با استراتژی‌های پاسخگویی به سؤالات پژوهش (قیاسی، استقرایی، پس‌کاوی و استقهامی)
 - ۴-۱- آشنایی با نحوه تهیه چارچوب نظری پژوهش و کاربرد آن
 - ۵-۱- آشنایی با کاربرد فرضیه و ارتباط آن با چارچوب نظری پژوهش
- ۵- آشنایی با روش‌های نمونه‌گیری در روش‌های کمی و کیفی
- ۶- آشنایی اعتبار سنجی در روش‌های کیفی و کمی
- ۷- روش جمع‌آوری داده‌ها در روش‌شناسی‌های کمی و کیفی و چگونگی استفاده آن در مطالعات روستایی (پیمایشی، مصاحبه، مشاهده، گروه‌های بحث...)
- ۸- تجزیه و تحلیل داده‌ها در روش‌های کمی و کیفی (آشنایی با روش‌های آماری برای روش‌شناسی کمی و آشنایی با روش‌های غیرآندد تنوری، پدیدارشناسی، مورد پژوهی... برای پژوهش‌های کیفی)
- ۹- آشنایی با نحوه تبیین و نتیجه‌گیری در پژوهش و ارتباط آن با چارچوب نظری پژوهش
- ۱۰- تدوین گزارش پژوهش با روش علمی
- ۱۱- آشنایی با نحوه پیاده‌سازی پژوهش‌های کاربردی در مناطق روستایی

منابع:

- ازکیا مصطفی، ایمانی علی، ۱۳۸۷. رهیافت‌ها و روش تحقیق کیفی در توسعه روستایی، نشر تی، تهران
- اشتراوس انسلم، کرین جولی‌ات، ترجمه ابراهیم افشار، ۱۳۹۰، مبانی پژوهش‌های کیفی (فنون و مراحل تولید نظریه زمینه‌ای)، ترجمه ابراهیم افشار، نشر نی، تهران
- فلیک اووه، ترجمه هادی جلیلی، ۱۳۸۷، درآمدی بر تحقیق کیفی، ترجمه هادی جلیلی، نشر نی، تهران
- محمد پوراحمد، ۱۳۸۹، فرا روش بنیان‌های فلسفی و علمی روش تحقیق ترکیبی در علوم اجتماعی و رفتاری، نشر جامعه‌شناسان، تهران
- Montello, D., & Sutton, P. (۲۰۱۲). An introduction to scientific research methods in geography and environmental studies. Sage.

عنوان درس: تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	پیش‌نیاز: ندارد
استاد متخصصی برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ☒ ندارد ☐ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☒ سمینار ☐	
اهداف: آشنایی دانشجویان با کاربرد تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی و توسعه روستایی، کاربرد نرم‌افزار SPSS در تحلیل‌های آماری موردنیاز، کاربرد روش‌های آماری مبتنی بر آزمون فرضیه در پژوهش‌های روستایی			
سرفصل‌ها: ۱- مفاهیم و ملاحظات روش‌شناختی تحلیل‌های آماری در برنامه‌ریزی روستایی ۱-۱- اندازه‌گیری و مقیاس اندازه‌گیری داده‌ها ۲-۱- فرضیه آماری و انواع آن ۳-۱- آشنایی با نرم‌افزارهای آماری و کاربرد آن در برنامه‌ریزی روستایی با تأکید بر نرم‌افزار SPSS ۲- نحوه ورود داده‌های پرسشنامه‌ای در نرم‌افزار SPSS ۳- آمار توصیفی و استخراج آماره‌های توصیفی به کمک نرم‌افزار SPSS به همراه تحلیل ۱-۳- معیارهای گرایش مرکزی ۲-۳- معیارهای پراکندگی ۳-۳- انواع توزیع‌های آماری ۴-۳- توزیع نرمال (چولگی و کشیدگی و ...) ۴- آزمون‌های آماری ۱-۴- آزمون فرضیات رابطه‌ای برای داده‌های پارامتریک و ناپارامتریک به همراه نرم‌افزار SPSS (ضریب همبستگی پیرسون، اسپیرمن، آزمون کای اسکوئر استقلال و سنج‌های پیوند) ۲-۴- آزمون فرضیات علی برای داده‌های پارامتریک و ناپارامتریک به همراه نرم‌افزار SPSS (انواع رگرسیون، تحلیل مسیر) ۳-۴- آزمون فرضیات تفاوتی برای داده‌های پارامتریک و ناپارامتریک به همراه نرم‌افزار SPSS (برای یک گروه: تی تک نمونه‌ای، دو گروه: تی جفت نمونه‌ای و تی با دو نمونه مستقل، یومن ویتنی، مک نمار، ویلکاکسون)، سه گروه و بیشتر (کروسکال والیس، فریدمن، انوا) ۵- تهیه پروژه به کمک نرم‌افزار SPSS			
منابع: - جباری ابرج، ۱۳۸۵. روش‌های آماری در علوم محیطی و جغرافیایی، انتشارات دانشگاه رازی - مهدوی سمعد، طاهر خانی مهدی، ۱۳۸۳. کاربرد آمار در جغرافیا، انتشارات قومس - Argyrous, G. (۲۰۱۱). Statistics for research: with a guide to SPSS. Sage Publications. - Burt, J. E., Barber, G. M., & Rigby, D. L. (۲۰۰۹). Elementary statistics for geographers. Guilford Press. - Miguel F. Acevedo (۲۰۱۲), "Data Analysis and Statistics for Geography, Environmental Science, and Engineering", by CRC Press - Yongwan Chun and Daniel A (۲۰۱۲), "Spatial Statistics and Geostatistics", Griffith. SAGE.			

عنوان درس: دیدگاه‌ها و نظریه‌های برنامه‌ریزی و توسعه روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ☒ ندارد ☐ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☒	
اهداف: آشنایی دانشجویان با پارادایم‌ها، دیدگاه‌ها، نظریه‌ها، رویکردها و راهبردهای برنامه‌ریزی و توسعه روستایی			
سرفصل‌ها: ۱- مفهوم و ابعاد توسعه و توسعه روستایی و سیر تحولات آن ۲- سیر تحول پارادایم‌ها و راهبردهای توسعه روستایی از سال ۱۹۵۰ تا ۲۰۱۷ ۱-۱- پارادایم قدیم و جدید توسعه روستایی ۲-۱- دیدگاه نوسازی و توسعه روستایی ۳-۱- انقلاب تکنولوژی، مکانیزاسیون، کشاورزی عمقی، انقلاب سبز و ... ۴-۱- توزیع مجدد، نیازهای اساسی، توسعه روستایی یکپارچه و ... ۵-۱- (تولیرالیسم و توسعه روستایی) تعدیل ساختاری، بازار آزاد رشد سازمان‌های غیردولتی و ... ۶-۱- اعتبارات خرد روستایی، نظریه‌های مشارکتی، روستایی، حکمروایی خوب روستایی و ... ۲- توسعه پایدار روستایی ۱-۲- ابعاد اجتماعی- فرهنگی توسعه پایدار روستایی (مشارکت جوامع محلی، توانمندسازی، کیفیت زندگی، جنسیت و توسعه و ...) ۲-۲- ابعاد اقتصادی توسعه پایدار روستایی (نظریه‌های صنعتی سازی پایدار روستایی، کشاورزی پایدار روستایی، کشاورزی چند کارکرده و ...) ۳-۲- ابعاد زیست‌محیطی توسعه پایدار روستایی ۳- رویکرد کالبدی- فضایی (بهسازی روستایی، ادغام و تجمیع، روستاها تمرکززدایی، شبکه منطقه و ...) ۴- دولت و توسعه روستایی ۵- تطبیق نظریه‌های توسعه روستایی با طرح‌ها و برنامه‌های توسعه روستایی در ایران منابع: - دادور خانی، فضیله، ۱۳۹۶. بنیان‌های برنامه‌ریزی در فضاهای متغیر روستایی، انتشارات دانشگاه تهران. - پایلی یزدی محمدحسین، ابراهیمی محمد امیر (۱۳۸۷) نظریه‌های توسعه روستایی، انتشارات سمت. - مک آروی، روث، توسعه روستایی (نظریه و عمل)، ۱۳۹۵. ترجمه محمدرضا رضوانی و فاطمه عزیزی، انتشارات علم آفرین، اصفهان. - سازمان همکاری اقتصادی و توسعه (OECD)، ۱۳۹۳. پارادایم‌های نوین توسعه روستایی، ترجمه محمد رضا رضوانی و همکاران، انتشارات دارخوین، اصفهان. - جمعه پور محمود، ۱۳۹۴. مقدمه‌ای بر برنامه‌ریزی توسعه روستایی دیدگاه‌ها و روش‌ها، محمود جمعه پور، سمت. - Cloke p. Marseden T and Mooney P.H (۲۰۰۶) Hand book of Rural Studies, Sage publication, London.			

عنوان درس: ارزیابی توان اکولوژیکی در برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۴۸	نوع واحد: نظری- عملی	پیش‌نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیای طبیعی یا محیط‌زیست	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار □	ندارد □

اهداف: در این درس فراگیران با رابطه بین متغیرهای زیست محیطی و اقتصاد روستایی آشنا می‌شوند مؤلفه‌های تبیین‌کننده اکولوژی نواحی روستایی و نقش آن و تولید اقتصاد روستایی را می‌آموزند و روش‌های دستیابی به اقتصاد اکولوژیک در نواحی روستایی را فرامی‌گیرند.

سرفصل‌ها:

- ۱- تعریف مفاهیم و تاریخچه ارزیابی توان اکولوژیکی
- ۲- تئوری‌ها، سیاست‌ها و تجربیات ارزیابی توان اکولوژیکی
- ۳- ارزیابی ظرفیت برد و ضرورت نگاه یکپارچه به منابع اکولوژیکی در مناطق روستایی
- ۴- طبقه‌بندی اکوسیستم‌ها، منابع و داده‌های اکولوژیکی در مناطق روستایی
- ۵- روش‌های جمع‌آوری و برداشت داده‌های اکولوژیکی در مناطق روستایی
- ۶- کاربرد سنجش‌ازدور و سیستم اطلاعات جغرافیایی در ارزیابی توان اکولوژیکی در مناطق روستایی
- ۷- روش‌ها و مدل‌های ارزیابی توان اکولوژیکی در مناطق روستایی (مدل‌های اکولوژی کشاورزی، آب، خاک، گردشگری، ...)
- ۸- معیشت پایدار روستایی، برنامه‌ریزی آمایشی، حفاظت منابع زیستی، حفاظت نهاده‌های طبیعی تولید کشاورزی، خاک، آب.
- ۹- توان اکولوژیکی و توسعه انواع گردشگری در مناطق روستایی
- ۱۰- اصول مدیریت و کنترل منابع تولید روستایی؛ تحلیل نقصان‌پذیری منابع، حفاظت منابع محیطی تولید کشاورزی، فهرست منابع و مخاطرات محیطی، الگوی تعادل مواد.
- ۱۱- اصول بهره‌بری منابع تولید روستایی؛ ظرفیت منابع، پایداری منابع، مخاطرات، کاهش و فرسایش منابع در رابطه با اقتصاد نواحی روستایی.
- ۱۲- نظام‌های اقتصادی نواحی روستایی و برنامه‌ریزی محیطی؛ نظام‌های تولید کشاورزی، محدودیت‌ها و قابلیت‌های محیطی در ارتباط با نظام‌های تولید کشاورزی، سطح کارایی، حد پهنه نظام بهره‌برداری با توجه به عوامل محیطی و اقتصادی

منابع:

- مخدوم، مجید، ۱۳۹۱. آمایش سرزمین، انتشارات دانشگاه تهران
- آلیس فرانک، ۲۰۰۰. معیشت و متنوع سازی در کشورهای در حال توسعه، انتشارات دانشگاه آکسفورد.
- آر.ک. ترنر، ۱۳۷۴. اقتصاد محیط‌زیست، ترجمه سیاوش دهقانپایان و دیگران، دانشگاه فردوسی مشهد.
- Gibbs, David (۲۰۰۰) local economic development, pub: Routledge, London.
- Gouldson, Andrew and Peter Robert (۲۰۰۰) integrating environment and economy. Strategies for local and regional

عنوان درس: مدل‌ها و تکنیک‌های برنامه‌ریزی روستایی	تعداد واحد: ۳	نوع واحد: نظری - عملی	درس پیش‌نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۳	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد □ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار □	
اهداف: آشنایی دانشجویان حوزه برنامه‌ریزی روستایی با تکنیک‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی روستایی به منظور ایفای نقش مؤثر در فرایند برنامه‌ریزی - مدیریت - تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری کارآمد و اثربخش			
سرفصل‌ها: ۱- تعاریف مفاهیم پایه مدل‌ها و تکنیکهای برنامه‌ریزی ۲- ضرورت‌ها و الزامات بنیانی بهره‌گیری از مدل‌ها و تکنیکها در برنامه‌ریزی روستایی ۳- انواع مدل‌ها و تکنیکهای برنامه‌ریزی روستایی ۱-۳- روش‌های شفاف‌سازی مسائل و مشکلات روستایی (طوفان مغزی، رهنمودهای بیان مسئله، قوتها-ضعفها-فرصتها و تهدیدها، درخت مسئله، چارچوب منطقی، تحلیل میدان نیرو، ماتریس مقایسه‌ای) ۲-۳- روش‌ها و مدل‌های مبتنی بر ارزیابی‌های محیطی، اقتصادی، اجتماعی (ارزیابی‌های سریع روستایی، ارزیابی‌های مشارکتی، تحلیل هزینه - فایده، جداول داده و ستانده، مدل تغییر - سهم، مدل اقتصاد پایه و ضریب تکثیر، ارزیابی اثرات محیطی) ۳-۳- روش‌های برنامه‌ریزی مبتنی بر آینده‌نگری (برون‌یابی روندی، سناریوسازی، همانند انگاری تاریخی) ۴-۳- روش‌ها و مدل‌های تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری ۵-۳- روش‌ها و مدل‌های تحلیل مناسبات فضایی - مکانی (شاخص مرکزیت، شاخص دسترسی، شاخص جریان‌ات فضایی، نقشه‌ها و شبیه‌سازی‌های رایانه‌ای مبتنی بر تحلیل فضایی - مکانی) ۶-۳- روش‌ها و مدل‌های پیش‌بینی (مدل‌های کیفی، مدل‌های سری زمانی، مدل‌های علی) ۴- انتخاب یک منطقه روستایی ترجیحاً یک منظومه روستایی و کاربرد عملی مدل‌ها و تکنیک‌ها در آن منابع: - اصغری‌پور، محمدجواد (۱۳۸۷) "تصمیم‌گیری‌های چند معیاری"، انتشارات دانشگاه تهران - پور طاهری، مهدی (۱۳۹۰) "کاربرد روش‌های تصمیم‌گیری چند شاخصه در جغرافیا" انتشارات دانشگاه سمت، چاپ چهارم - کلانتری، خلیل (۱۳۹۳)، برنامه‌ریزی و توسعه منطقه‌ای نوروزی‌ها و تکنیک‌ها، انتشارات دانشگاه تهران - Ashis Sarkar (۲۰۱۳), "Quantitative Geography: Techniques and Presentations", Published by Orient BlackSwan, New Delhi, India			

عنوان درس: سنجش اذدور و سیستم اطلاعات جغرافیایی کاربردی در برنامه ریزی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری - عملی	پیش نیاز ندارد
استاد متخصص برای تدریس: RS و GIS با گرایش روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی: ☒ دارد ☐ ندارد سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کار ☒ سمینار ☐	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، روش ها و تکنیک های سنجش اذدور و سیستم اطلاعات جغرافیایی در فرایند برنامه ریزی توسعه روستایی

سرفصل ها:

- ۱- مقدمه ای بر فناوری های جغرافیایی در برنامه ریزی روستایی (RGT)
- ۲- مفاهیم و تعاریف فناوری های جغرافیایی (RGT)
- ۳- سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS)
- ۱-۳ الزامات برنامه ریزی روستایی و ضرورت بهره گیری از GIS
- ۲-۳ قلمرو مطالعات جغرافیا و برنامه ریزی روستایی و زمینه های بهره گیری از GIS
- ۳-۳ داده ها و اطلاعات مورد نیاز جهت برنامه ریزی روستایی در محیط GIS
- ۴-۳ منابع داده ها و اطلاعات برای برنامه ریزی روستایی در محیط GIS
- ۵-۳ سیستم اطلاعات برنامه ریزی روستایی (RPIS)
- ۶-۳ توانمندی های GIS در نحوه استخراج و استنتاج اطلاعات جدید از اطلاعات موجود
- ۷-۳ مدیریت داده ها و اطلاعات برنامه ریزی روستایی در محیط GIS
- ۸-۳ تهیه نقشه های روستایی با استفاده از GIS و تحلیل اطلاعات نقطه ای، خطی و سطحی
- ۹-۳ کاربردهای GIS در مکان یابی فضاها و انواع کاربری های پیشنهادی در روستا
- ۴- سنجش اذدور (RS)
- ۱-۴ رابطه سنجش اذدور و GIS
- ۲-۴ نرم افزارهای GIS و بردارش تصویر
- ۳-۴ طبقه بندی تصاویر رقومی سنجش اذدور و ارتباط متقابل آن با GIS
- ۴-۴ فنون تفسیر محصولات سنجش اذدور
- ۵-۴ کاربردهای سنجش اذدور در برنامه ریزی روستایی

منابع:

- مالچفسکی، یاجک، ۱۳۸۵. سامانه اطلاعات جغرافیایی و تحلیل تصمیم چند معیاری. ترجمه اکبر پرهیزگار و عطا غفاری گیلانه. انتشارات سمت.
- ویلیامز، جاناتان، ۱۳۷۶. اطلاعات جغرافیایی از فضا، ترجمه علی اصغر روشن نژاد، مرکز اطلاعات جغرافیایی شهر تهران
- مخدوم، مجید، ۱۳۸۳. ارزیابی و برنامه ریزی محیط زیست با سامانه های اطلاعات جغرافیایی. انتشارات دانشگاه تهران.
- بارو - پی. ای، ۱۳۷۶. سیستم اطلاعات جغرافیایی. ترجمه حسن طاهر کیا. انتشارات سمت.
- Hugo. Priemus. ۲۰۰۷, Land Use Planning, Edward Elgar.
- Cassidy, Anita, ۲۰۰۶, Practical Guide to Information Systems Strategic Planning Auerbach.

ب: سرفصل دروسهای تخصصی گرایش توسعه اقتصاد روستایی

عنوان درس: مبانی علم اقتصاد	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس:	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ☐ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سمینار ☐	ندارد ☒
اهداف: آشنایی دانشجویان با مبانی علم اقتصاد، با هدف تقویت دانش اقتصادی آن‌ها و زمینه‌سازی برای درک کارکرد و تحولات اقتصاد روستایی			
سرفصل‌ها: ۱- مقدمه، ده اصل اقتصادی، اقتصاد خرد و اقتصاد کلان ۲- مزیت مطلق و مزیت نسبی در اقتصاد، هزینه‌های فرصت و مزیت نسبی، مزیت نسبی و تجارت ۳- اصول عرضه و تقاضا در بازار، بازارهای رقابتی، انتقال منحنی تقاضا، انتقال منحنی عرضه، تعادل در بازار ۳.۱. کشش تقاضا ۳.۲. کشش عرضه ۳.۳. کاربردهای عرضه، تقاضا و کشش ۴- آثار جانبی فعالیت‌های اقتصادی، اثرات جانبی تولید و کارایی بازار ۴.۱. آثار جانبی مصرف ۴.۲. سیاست‌های بخش عمومی برای حل مشکل آثار جانبی ۵- کالاهای عمومی و منابع مشترک، انواع مختلف کالا ۵.۱. کالاهای عمومی ۵.۲. منابع مشترک (عمومی) ۵.۳. حقوق مالکیت ۶- تولید و هزینه ۶.۱. هزینه‌های فرصت ۶.۲. هزینه‌های تولید ۶.۲.۱. تابع تولید ۶.۲.۲. هزینه‌های ثابت و هزینه‌های متغیر ۶.۲.۳. هزینه متوسط و هزینه نهایی ۶.۲.۴. هزینه‌های کوتاه‌مدت و هزینه‌های بلندمدت ۶.۳. صرفه‌های اقتصادی و عدم صرفه‌های اقتصادی ناشی از مقیاس ۷- اندازه‌گیری‌ها در اقتصاد ۷.۱. اندازه‌گیری تولید ناخالص داخلی (GDP) ۷.۲. تولید ناخالص داخلی و رفاه اقتصادی ۷.۳. اندازه‌گیری بهره‌وری ۷.۴. تحلیل داده - ستانده ۷.۵. اندازه‌گیری بیکاری			
منابع: - رحمانی، تیمور، ۱۳۹۰، اقتصاد کلان، انتشارات برادران، چاپ اول، تهران. - دهقانی، علی، ۱۳۹۳، اقتصاد خرد، انتشارات ترمه، چاپ دوازدهم، تهران. - منکیو، گرگوری، ۱۳۸۸، مبانی علم اقتصاد، ترجمه حمیدرضا ارباب، چاپ اول، نشر نی، تهران.			

عنوان درس: مدیریت کارآفرینی و کسب و کارهای کوچک در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری-عملی	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی یا کارآفرینی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ☒ سفر علمی ☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☒ سمینار ☐	ندارد ☐
اهداف: کسب دانش و آگاهی دانشجویان با مفهوم و ابعاد مدیریت کارآفرینی در محیطهای روستایی، فرایندهای مدیریت یک کسب و کار کارآفرینانه روستایی، و درک عناصر تأثیرگذار در مدیریت فعالیت های کارآفرینانه روستایی			
سرفصل ها: ۱- تعریف و تبیین ارتباط مفهومی مدیریت و کارآفرینی روستایی ۲- تعریف مفهومی مدیریت کارآفرینی روستایی ۳- انواع مدیریت و سبک های مدیریت در کارآفرینی روستایی ۴- الگوی مدیریت کارآفرینی روستایی در ایران و جهان ۵- پارادایم، رویکردها، راهبردها، نظریه ها و مدل ها مدیریت کارآفرینی با تأکید بر مناطق روستایی ۶- فرایندهای مدیریت یک کسب و کار کارآفرینانه روستایی ۶-۱- مدیریت پتانسیل های مؤثر در کارآفرینی روستایی ۶-۲- مدیریت فرصت های کارآفرینانه روستایی ۶-۳- مدیریت خلاقیت و نوآوری ها در محیط های روستایی ۶-۴- مدیریت ریسک های کسب و کارهای روستایی ۶-۵- مدیریت منابع مالی و تأمین مالی کارآفرینی روستایی ۶-۶- مدیریت بازار رسانی و بازاریابی تولیدات کارآفرینانه روستایی ۷- عناصر تأثیرگذار در مدیریت فعالیت های کارآفرینی روستایی ۸- نقش پتانسیل های فضایی و جغرافیایی در مدیریت کارآفرینی روستایی ۹- نقش مدیران (ملی، منطقه ای و محلی) در توسعه کارآفرینی روستایی ۱۰- رهبری کسب و کارهای در روستا ۱۱- دولت و سیاست گذاری های مدیریت و توسعه کارآفرینی روستایی ۱۲- نظام های اداری و سازمانی و تأثیر آن ها در مدیریت کارآفرینی روستایی منابع: - احمد پور داریانی، محمود؛ مقیمی، سید محمد، ۱۳۹۵، مبانی کارآفرینی، چاپ هفدهم، انتشارات نگاه دانش، تهران - عبدالرضا رکن الدین افتخاری و حمدالله سجاسی قیداری (۱۳۸۹): توسعه روستایی با تأکید بر کارآفرینی (تعاریف، دیدگاه ها و تجربیات): انتشارات سمت. - سید اسکندر صیدایی و حجت اله صادقی (۱۳۹۴): کارآفرینی و برنامه ریزی توسعه روستایی، انتشارات: پژوهشگاه شاخص پژوه. - رضا موحیدی، احمد یعقوبی قرانی (۱۳۹۱): درآمدی بر کارآفرینی روستایی؛ انتشارات: دانشگاه بوعلی سینا			

عنوان درس: توسعه پایدار کشاورزی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش‌نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی با کشاورزی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار ■	ندارد □
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، ابعاد، مؤلفه‌ها و شاخص‌های توسعه پایدار کشاورزی، نظام‌های مختلف بهره‌برداری پایدار، فناوری‌های پایدار کشاورزی، راهبردها و سیاست‌های اثرگذار و ارزیابی وضعیت پایداری کشاورزی به‌صورت عملی			
سرفصل‌ها: ۱- سیر تحولات نظری و مفهومی توسعه، توسعه روستایی و کشاورزی ۲- چالش‌های پیش روی توسعه روستایی و کشاورزی و ضرورت توسعه پایدار کشاورزی (اهمیت کشاورزی، مسائل اقتصادی، اجتماعی، محیط زیستی، تحولات کنونی نظیر جهانی‌شدن، تغییر تقاضا، توسعه فناوری‌ها...) ۳- کلیات و مفاهیم توسعه پایدار کشاورزی (تعاریف و مفاهیم، ابعاد و مؤلفه‌ها) ۴- نظام‌های مختلف توسعه پایدار کشاورزی (کشاورزی اکولوژیک، کم‌نهاد، ارگاتیک، چند کارکردی...) ۵- فناوری‌های کشاورزی پایدار ۶- تجارب جهانی در توسعه پایدار کشاورزی ۷- راهبردهای توسعه پایدار کشاورزی (نوسازی زدایی، نوسازی اکولوژیک، کارآفرینی پایدار، نوآوری و فناوری‌های پایدار...) ۸- سیاست‌های توسعه پایدار کشاورزی ۹- ارزیابی جایگاه توسعه پایدار کشاورزی در محتوای برنامه‌های توسعه جمهوری اسلامی ایران ۱۰- ارزیابی و سنجش پایداری کشاورزی و شاخص‌های سنجنده آن در نظام‌های بهره‌برداری کشاورزی ایران ۱۱- تحلیل وضعیت توسعه پایدار کشاورزی در ایران، موانع و مشکلات موجود و ارائه راهکارها منابع: - شمسایی، ابراهیم و مطیعی لنگرودی، سید حسن. ۱۳۹۴. توسعه و کشاورزی پایدار (از دیدگاه اقتصاد روستایی). تهران: انتشارات دانشگاه تهران. - حسینی، سید محمود و شریف‌زاده، محمد شریف. ۱۳۹۴. کشاورزی پایدار، پارادایم نوین تحقیق و توسعه کشاورزی. تهران: جهاد دانشگاهی تهران. - بوسل، هارتموت. ۱۳۸۶. معرف‌های توسعه پایدار: نظریه‌ها، روش‌ها و تجربیات. ترجمه سید علی بدری و عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری. تهران: انتشارات دانشگاه پیام نور. - Nhamo Nhamo, David Chikoye and Theresse Gondwe. ۲۰۱۷. Smart Technologies for sustainable development: up scaling in developing countries. Academic Press: imprint by Elsevier. - Ferrant, Pasquale i and Caira, Simonetta. ۲۰۱۶. Innovation for Sustainable Agriculture and Food Production. Reference Module in Food Science. - Leakly, Roger. ۲۰۱۷. Multifunctional Agriculture: Achieving Sustainable Development in Africa. Academic Press: imprint by Elsevier.			

عنوان درس: برنامه‌ریزی صنایع روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش‌نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد سفر علمی: ☒ آزمایشگاه: ☐ کارگاه: ☐ سمینار: ☐	ندارد
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم پایه، رویکردهای نظری و تجارب جهانی برنامه‌ریزی صنایع روستایی. آشنایی با نظریه‌های مکان‌گزینی صنعتی، مدل‌ها و روش‌های برنامه‌ریزی صنایع روستایی و آشنایی با رهیافت‌ها و الگوهای توسعه صنایع روستایی			
سرفصل‌ها: ۱. کلیات و مفاهیم پایه ۲. تجارب جهانی توسعه صنایع روستایی ۳. دیدگاه‌ها و رویکردهای نظری توسعه صنایع روستایی ۴. برنامه‌ریزی و سازماندهی صنایع روستایی ۱-۴. مدل‌ها و روش‌های برنامه‌ریزی صنایع روستایی ۲-۴. اصول و روش‌های مکان‌گزینی صنایع روستایی ۳-۴. بررسی الگوهای توسعه صنایع روستایی ۴-۴. رهیافت‌ها و الگوهای بهینه برنامه‌ریزی صنایع روستایی در ایران ۵. جایگاه برنامه‌ها و طرح‌های صنایع روستایی در برنامه‌های توسعه کشور ۶. ارزیابی تجربه نواحی صنعتی روستایی در ایران منابع: - مطیعی لنگرودی، سید حسن؛ نجفی کانی، علی‌اکبر، ۱۳۹۰. توسعه و صنعتی‌سازی روستا (نظریه‌ها، روش‌ها و راهبردهای توسعه صنعتی). انتشارات دانشگاه تهران. - رحیمی، عباس، ۱۳۸۳. تبیین ویژگی‌های صنایع تبدیلی و تکمیلی بخش کشاورزی و صنایع روستایی با تکیه بر تجارب دیگر کشورها. تهران: جامعه نگر. دانشگاه علامه طباطبائی، مرکز تحقیقات اقتصاد ایران. - شریف‌النسبی، مرتضی، ۱۳۶۴. جایگاه صنعت در برنامه‌ریزی رشد و توسعه مناطق روستایی کشور. تهران: وزارت جهاد سازندگی. - طاهر خانی، مهدی، ۱۳۷۹. صنعتی شدن روستا سنگ بنای استراتژی آینده توسعه روستایی. انتشارات وزارت جهاد کشاورزی، اداره کل طرح‌های صنعتی و بهره‌برداری. - K. Sundar and T. Srinivasan, (۲۰۰۹). "Rural Industrialization: Challenges and Proposition". Journal of Social Sciences, ۲۰ (۱): ۲۳-۲۹.			

عنوان درس: مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری-عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه‌ریزی (روستایی، منطقه‌ای و شهری)	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد □ سفر علمی ■ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار ■	

اهداف: آشنایی با روشهای شناسایی، ارزیابی و تحلیل مدیریت ریسک و تاب آوری اقتصادی در مناطق روستایی

سرفصل‌ها:

۱. مقدمه
۲. بازشناسی مفاهیم مرتبط با مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی (مفاهیم ریسک، خطر، تاب آوری، آسیب پذیری، مدیریت، مدیریت ریسک، مدیریت ریسک و تاب آوری...)
۳. آسیب پذیری و ریسک نواحی روستایی در برابر بحرانهای زیست محیطی، اپیدمی، اقتصادی - اجتماعی، فرهنگی- قومی، مذهبی-سیاسی، امنیتی.
۴. انواع ریسک‌های رایج در حوزه فعالیت‌های اقتصادی در مناطق روستایی
۵. روش‌های شناسایی ریسک‌های اقتصادی
۶. تکنیک‌های ارزیابی سنجش ریسک‌های اقتصادی
۷. چارچوب‌های تحلیل سنجش ریسک‌های اقتصادی
۸. تنوع فعالیت‌های اقتصادی در مناطق روستایی و مدیریت ریسک
۹. نمونه‌هایی از مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی در نواحی روستایی در جهان
۱۰. بهره‌گیری از تجارب مبتکرانه و نوآورانه دیگر نواحی جهان در راستای تاب آوری روستایی
۱۱. مدیریت ریسک فعالیت‌های اقتصادی و تاب‌آوری نواحی روستایی
۱۲. مدیریت ریسک و رویکرد تاب آوری کشاورزی و امنیت غذایی نواحی روستایی
۱۳. تاب آوری روستایی و توسعه کشاورزی خانوادگی
۱۴. جمع بندی و نتیجه گیری

منابع:

- Anne Doeksen and David Symes (۲۰۱۵) Business Strategies for Resilience: The Case of Zeeland's Oyster Industry, Sociologia Ruralis, Vol ۵۵, Number ۳
- Cutter, Susan, Christopher G. Burton and Christopher T. Emrich, ۲۰۱۰, Disaster resilience indicators for benchmarking baseline conditions, Journal of Homeland Security and Emergency Management, Volume ۷, Issue ۱
- Geneva, March, ۲۰۱۲, How To Make Cities More Resilient A Handbook For Local Government Leaders, A contribution to the Global Campaign ۲۰۱۰-۲۰۱۵ Making Cities Resilient - My City is Getting Ready!
- Phil McManus (۲۰۱۲) Rural Community and Rural Resilience: What is important to farmers in keeping their country towns alive? Journal of Rural Studies ۲۸, ۲۰-۲۹
- Sasja Kamil, ۲۰۰۸, "Building Resilient Communities: A training manual on Community-Managed Disaster Risk Reduction", International Institute of Rural Reconstruction

عنوان درس: مدیریت زنجیره تامین فعالیت های اقتصادی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری - عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی یا مدیریت	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □	تعداد □

اهداف:

شناسایی و یادگیری زنجیره ارزش، آشنایی با عوامل محیطی در کلیه اجزا زنجیره در نواحی روستایی و معرفی روشهای علمی برای ارزیابی و طراحی زنجیره ارزش فعالیت های اقتصادی در نواحی روستایی

سرفصل ها:

- ۱- تعریف و مفهوم زنجیره تامین و مدیریت آن
- ۲- زنجیره ارزش، عرضه و تقاضا
- ۳- تاریخچه مدیریت زنجیره ارزش اقتصادی
- ۴- فرایندهای عمده مدیریت زنجیره ارزش
- ۵- نظریه های زنجیره ارزش اقتصادی
- ۶- ماهیت زنجیره ارزش در فعالیتهای کشاورزی
- ۷- ماهیت زنجیره ارزش در فعالیتهای صنعتی روستایی
- ۸- ماهیت زنجیره ارزش در فعالیتهای خدماتی در نواحی روستایی
- ۹- زنجیره ارزش اقتصادی در گردشگری روستایی
- ۱۰- طرح کلی یک زنجیره ارزش
- ۱۱- فازهای اصلی مدیریت زنجیره ارزش
- ۱۲- یکپارچگی زنجیره تامین
- ۱۳- روش ها و رویکردهای مطالعه زنجیره تامین
- ۱۴- فناوری اطلاعات و مدیریت زنجیره ارزش
- ۱۵- منابع مدیریت موثر
- ۱۶- مفهوم و شاخص های عملکرد زنجیره تامین

منابع:

- آرش شاه پسنید و مختار حسینی، ۱۳۹۵. مدیریت زنجیره تامین پایدار، تهران: ارکان دانش
- احمد جعفرنژاد، سیدحمید هاشمی پطروودی، ۱۳۹۳، رویکردهای نوین در مدیریت زنجیره تامین: زنجیره تامین ناب آور، بشردوستانه، خدمات و زنجیره تامین پایدار (همراه با مثال های کمی)، نگاه دانش
- هارتموت استدله، کریستوف کیلگر، رضا زنجیرانی قراهانی (مترجم)، نسرین عسگری (مترجم)، ۱۳۹۵. مدیریت زنجیره تامین، دانشگاه صنعتی امیرکبیر (پلی تکنیک تهران)
- Chopra, S & Meindi, P, (۲۰۱۰) Supply Chain Management, Strategy, Planning and Operation, Pearson, Upper Saddle River, NJ.
- Jun Li, ۲۰۰۸, Financing China's Rural Enterprises, University of Hawaii Press
- Colette Henry, ۲۰۱۴, Exploring Rural Enterprise: New Perspectives on Research, Policy & Practice (Contemporary Issues in Entrepreneurship Research), and emerald insight press.

عنوان درس: کارگاه برنامه ریزی توسعه اقتصاد روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار □	ندارد □
اهداف: آشنایی دانشجویان با روشها و تکنیکها برنامه ریزی توسعه اقتصاد روستایی و کسب مهارت لازم برای معرفی و ارزیابی و طرحها و پروژه های توسعه اقتصاد روستایی در قالب کارگروهی			
سرفصل ها: ۱- مرور ماهیت، ابعاد و فرایند برنامه ریزی توسعه اقتصاد روستایی ۲- روشها و تکنیک های سنجش و ارزیابی اقتصاد روستایی در سطح ملی، منطقه ای و محلی ۳- مدلها و فنون تصمیم گیری برای توسعه اقتصاد روستایی ۴- انواع اطلاعات و داده های اسنادی موجود برای شناسایی، تحلیل و برنامه ریزی توسعه اقتصاد روستایی ۵- روشها و تکنیک های جمع آوری داده های میدانی برنامه ریزی توسعه اقتصاد روستایی ۶- روشهای تحلیل فضایی فعالیت های اقتصاد روستایی ۷- فرایند تهیه طرح کسب و کار (Business Plan) ۸- فرایند تهیه برنامه بازاریابی (Marketing Plan) ۹- تهیه و ارائه یک پروژه گروهی برای توسعه اقتصاد روستایی منابع: - مدرس محترم می توانند از منابع درسهای پایه و نیز از منابع درسهای تخصصی گرایش توسعه اقتصاد روستایی برای انجام پروژه این درس استفاده نمایند.			

پ: سرفصل دروسهای تخصصی گرایش برنامه ریزی کالبدی - فضایی

عنوان درس: برنامه ریزی مسکن روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۳	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	ندارد □
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، ابعاد، فرایندهای و روش های برنامه ریزی مسکن روستایی بایدار با تاکید بر برنامه ها و طرح های توسعه مسکن روستایی در ایران			

سرفصل ها:

- ۱- تعاریف و مفهوم شناسی مسکن روستایی، اهمیت و جایگاه مسکن روستایی در توسعه پایدار
 - ۱-۱- طبقه بندی، اشکال و کارکردهای مسکن روستایی
 - ۲-۱- عوامل موثر فرم و کارکرد مسکن روستایی
 - ۳-۱- مسکن و میراث روستایی
- ۲- برنامه ریزی مسکن روستایی، مفهوم و ضرورت برنامه ریزی مسکن روستایی
 - ۱-۲- فرایند برنامه ریزی مسکن روستایی
 - ۲-۲- تحلیل عرضه مسکن روستایی و عوامل موثر بر آن
 - ۳-۲- تحلیل تقاضای مسکن روستایی و عوامل موثر بر آن
- ۳- شاخص های توسعه مسکن روستایی
- ۴- مسکن پایدار روستایی، مفهوم و ابعاد مسکن روستایی پایدار
 - ۱-۴- شاخص ها و مولفه های مسکن روستایی پایدار
 - ۲-۴- ارزیابی پایداری مسکن روستایی
- ۵- برنامه ریزی توسعه مسکن روستایی در ایران، جایگاه مسکن روستایی در برنامه های توسعه کشور
 - ۱-۵- ارزیابی برنامه ها و سیاست های مسکن روستایی
 - ۲-۵- طرح هادی و برنامه ریزی مسکن روستایی
 - ۳-۵- طرح ویژه بهسازی مسکن روستایی
 - ۴-۵- نظام فنی روستایی
 - ۵-۵- طرح تملک، تفکیک و واگذاری زمین جهت مسکن روستایی
 - ۶-۵- طرح سنددار کردن و صدور پروانه ساختمانی مسکن روستایی
 - ۷-۵- بازسازی مسکن روستایی در مناطق آسیب دیده
 - ۸-۵- اعتبارات و تسهیلات توسعه مسکن روستایی
- ۶- تحلیل و جمع بندی نهایی

منابع:

- زرگر، اکبر، ۱۳۹۰، درآمدی بر شناخت معماری روستایی ایران، نشر دانشگاه شهید بهشتی، چاپ ششم
- سرتیپی پور، محسن، ۱۳۹۰، برنامه ریزی و طراحی مسکن روستایی، مجموعه مقالات اولین کنفرانس بین المللی سکونتگاه های روستایی "بافت و مسکن"، نشر تهران بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، چاپ دوم.
- سرتیپی پور، محسن، ۱۳۸۸، آسیب شناسی معماری روستایی به سوی سکونتگاه های مطلوب، تهران، دانشگاه شهید بهشتی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، چاپ اول.
- عنایستانی، علی اکبر، ۱۳۹۵، برنامه ریزی مسکن روستایی در ایران، انتشارات سیمای دانش، چاپ اول.

عنوان درس: ارزیابی طرح‌های توسعه کالبدی سکونتگاه‌های روستایی	تعداد واحد: ۳	نوع واحدی: نظری/عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی ■ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	ندارد □
هدف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و روشها و شاخص‌های ارزیابی طرحهای توسعه روستایی با تاکید بر طرحهای توسعه کالبدی سکونتگاههای روستایی در کشور سرفصل‌ها: ۱- مفاهیم پایه و اصول بنیادین برنامه ریزی کالبدی سکونتگاههای روستایی ۲- مراحل و روشهای برنامه ریزی کالبدی سکونتگاههای روستایی ۳- شاخص‌ها، عناصر و مولفه‌های بنیادین تبیین کننده توسعه کالبدی سکونتگاههای روستایی ۱-۳- کاربری اراضی روستایی ۲-۳- ارتباطات و حمل و نقل روستایی ۳-۳- قابلیت دسترسی به خدمات ۴-۳- مسکن روستایی (بهبودی و ارتقاء کیفیت) ۵-۳- مدیریت محیطی سکونتگاههای روستایی در جهت مقابله با بلایای طبیعی ۶-۳- طراحی کالبدی سکونتگاههای روستایی ۴- نقد و ارزیابی برنامه‌های توسعه کالبدی سکونتگاههای روستایی (برنامه‌های قبل و بعد از انقلاب) ۵- نقد و ارزیابی طرحها و پروژه‌های توسعه کالبدی سکونتگاههای روستایی ۱-۵- تهیه و اجرای طرحهای هادی روستایی ۲-۵- تهیه و اجرای طرحهای ساماندهی فضاها و سکونتگاههای روستایی ۳-۵- تهیه و اجرای طرح بافتهای با ارزش روستایی ۴-۵- صدور پروانه ساختمان روستایی و آرایه خدمات فنی ۵-۵- تملک و واگذاری زمین‌های مسکونی روستایی ۶-۵- سند دار کردن املاک مسکونی روستایی ۷-۵- بهسازی، نوسازی و مقاوم سازی مسکن روستایی ۸-۵- نظارت بر ساخت و سازهای روستایی ۹-۵- بازسازی مناطق آسیب دیده روستایی از حوادث طبیعی ۱۰-۵- جابجایی و انتقال روستاهای در معرض سوانح طبیعی ۱۱-۵- ساماندهی گردشگری روستایی ۱۲-۵- طرح‌های آماده‌سازی اراضی روستایی ۶- تحلیل نقاط قوت و ضعف، فرصتها و تهدیدهای برنامه ریزی کالبدی سکونتگاههای روستایی کشور منابع: - بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۸. برنامه راهبردی توسعه کالبدی مناطق روستایی کشور، انتشارات بنیاد مسکن - معاونت عمران روستایی، دفتر برنامه ریزی و هماهنگی، ۱۳۸۶. راهنمای مطالعات کاربری زمین روستایی، انتشارات شریف، تهران - محمد حسین فولادی، ۱۳۸۵. نظام یکپارچه طراحی و برنامه ریزی توسعه سرزمینی، دفتر مطالعات آمایش و برنامه ریزی توسعه سازمان مدیریت و برنامه ریزی - عنایتانی، علی اکبر و مهدی جوانشیری، ۱۳۹۳. برنامه ریزی کالبدی سکونتگاههای روستایی در ایران، انتشارات جهانی. - دارابی، حسن، ۱۳۸۸. مروری بر تئوری‌های برنامه ریزی کالبدی روستایی، انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.			

عنوان درس: اصول و روشهای برنامه ریزی کالبدی فضایی سکونتگاههای روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد نظری	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۲۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	ندارد □
اهداف: آشنایی دانشجویان با اصول، مفاهیم، شاخص ها، ابعاد و سازدهای بنیانی برنامه ریزی توسعه کالبدی سکونتگاههای روستایی، روش های برنامه ریزی کالبدی - فضایی سکونتگاههای روستایی و رویکرد و راهبردهای مناسب توسعه کالبدی مناطق روستایی			

سرفصل ها:

- ۱- معرفی اهداف درس و اهمیت آن در نظام برنامه ریزی روستایی
- ۲- مفاهیم پایه و اصول بنیادین برنامه ریزی کالبدی - فضایی سکونتگاههای روستایی
- ۳- تاریخچه برنامه ریزی کالبدی در ایران و جهان
- ۴- نظریه های بنیادین برنامه ریزی کالبدی سکونتگاههای روستایی
- ۵- نقش فضا در برنامه ریزی کالبدی سکونتگاههای روستایی
- ۶- برنامه ریزی کاربری اراضی روستایی در سکونتگاههای روستایی
- ۷- برنامه ریزی حمل و نقل روستایی در سکونتگاههای روستایی
- ۸- اصول خدمات رسانی در نواحی روستایی
- ۹- ارزیابی آسیب پذیری کالبدی نواحی روستایی
- ۱۰- روش های مداخله در بافت با هدف مقاوم سازی بافت کالبدی نواحی روستایی
- ۱۱- طراحی کالبدی سکونتگاههای روستایی
- ۱۲- فرایند برنامه ریزی کالبدی در نواحی روستایی
- ۱۳- ارزیابی فرایند طرح های توسعه کالبدی در نواحی روستایی ایران
- ۱۴- چالش های برنامه ریزی کالبدی - فضایی سکونتگاههای روستایی در ایران
- ۱۵- راهبردهای توسعه کالبدی - فضایی در سکونتگاههای روستایی

منابع:

- پیروز حناچی، علی اکبر کوشش گران، قاطمه همتیان، ۱۳۹۰، حفاظت و توسعه در بافت های با ارزش روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- معاونت عمران روستایی بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۹۳، راهنمای مطالعات کاربری زمین روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- سیدعلی بدری، عبدالرضا رکن الدین افتخاری، حمدااله سجاسی قیداری، ۱۳۹۳، بنیان های نظریه ای برنامه ریزی کالبدی مناطق روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- Michael Chisholm, ۲۰۰۹, Rural Settlement and Land Use, Transaction Publishers
- Kathleen P. Bell, Kevin J. Boyle, Jonathan Rubin, ۲۰۱۲, Economics of Rural Land-use Change, Blackwell Publishing.
- John Randolph, ۲۰۰۴, Environmental Land Use Planning and Management, Island Press,
- Paul Cloke, ۲۰۱۲, An Introduction to Rural Settlement Planning (Routledge Revivals), Taylor & Francis

عنوان درس: برنامه ریزی حمل و نقل روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ ندارد □ سمینار ■	

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، روشها و فرایند برنامه ریزی حمل و نقل روستایی و نیز تجارب برنامه ریزی حمل و نقل روستایی در جهان و ایران

سرفصل ها:

- ۱- تعریف و مفهوم حمل و نقل
- ۲- انواع سیستم حمل و نقل
- ۳- حمل و نقل و توسعه روستایی
- ۴- حمل و نقل و دسترسی روستایی
- ۵- حمل و نقل و برنامه ریزی دسترسی یکپارچه روستایی
- ۶- طبقه بندی راهها و وسایل نقلیه روستایی
- ۷- تعریف و مشخصات حمل و نقل روستایی
- ۸- آثار و مزایای حمل و نقل روستایی
- ۹- تجارب برنامه ریزی حمل و نقل روستایی در جهان
- ۱۰- فرایند برنامه ریزی حمل و نقل روستایی
- ۱۱- عوامل تولید و جذب بار و مسافر در روستاها
- ۱۲- انتخاب سیستم حمل و نقل عمومی (بار و مسافر) متناسب با شرایط جامعه روستایی
- ۱۳- عوامل تاثیر گذار بر انتخاب وسیله حمل و نقل روستایی روستایی
- ۱۴- جایگاه حمل و نقل روستایی در برنامه ها و طرحهای توسعه کشور
- ۱۵- جایگاه حمل و نقل جاده ای در ایران
- ۱۶- ویژگیهای جامعه روستایی ایران
- ۱۶-۱- وضع موجود حمل و نقل روستایی در ایران
- ۱۶-۲- قوانین و مقررات موجود در زمینه حمل و نقل بار و مسافر روستایی
- ۱۶-۳- ارزیابی طرح ساماندهی حمل و نقل روستایی

منابع:

- Canadian Minister of Transport, ۲۰۰۹, Improving Travel Options in Small & Rural Communities,
- Erniel B. Barrios, ۲۰۰۷, Spatial Effect in the Efficient Access of Rural Development, ADB Institute Discussion Paper No. ۶۵.
- Paul Starkey, ۲۰۰۷, A Methodology for Rapid Assessment of Rural Transport Services, Sub-Saharan Africa Transport Policy Program, SSATP Working Paper No. ۸۷-A.
- The United States Department of Transportation, ۲۰۱۰, Study of Rural Transportation Issues, USDA.
- International Labor Organization, ۲۰۰۳, Improving Access in Rural Areas Guidelines for Integrated Rural Accessibility Planning, Bangkok.
- Jeremy Mattson Associate Research Fellow, ۲۰۱۶, Rural Transit Fact Book ۲۰۱۶, North Dakota State University.

عنوان درس: مدیریت مخاطرات و تاب‌آوری کالبدی نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری-عملی	پیش‌نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی و مخاطرات محیطی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار ■	ندارد □
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، دیدگاه‌ها، رویکردها و روش‌های مدیریت مخاطرات و تاب‌آوری کالبدی نواحی روستایی			

سرفصل‌ها:

- ۱- مقدمه و تعریف واژه‌های ریسک، خطر، تاب‌آوری، آسیب‌پذیری، مدیریت، مدیریت ریسک، مدیریت ریسک و تاب‌آوری...
- ۲- انواع مخاطرات و ریسک‌های نواحی روستایی در برابر بحران‌های زیست‌محیطی، اپیدمیولوژیک، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، قومی، مذهبی، سیاسی امنیتی.
- ۳- تاب‌آوری اکوسیستم‌ها در برابر تغییرات آب‌وهوا
- ۴- نظریات مرتبط با مخاطرات و تاب‌آوری
- ۶- علل و عوامل مؤثر بر آسیب‌پذیری و تاب‌آوری نواحی روستایی
- ۷- روش‌های مدیریت ریسک‌ها و مخاطرات محیطی - کالبدی در نواحی روستایی
- ۸- تاب‌آوری نواحی روستایی در برابر بحران‌ها و شوک‌های محیطی در مناطق خشک، ساحلی، رودخانه‌ای و مرطوب؛ کوهستانی و دشتی.
- ۹- تجارب کشورها در مدیریت ریسک و تاب‌آوری در برابر مخاطرات محیطی در نواحی روستایی
- ۱۰- مدیران محلی (دهیاری‌ها و...) و مدیریت مخاطرات
- ۱۱- راهکارهای افزایش تاب‌آوری کالبدی در نواحی روستایی
- ۱۲- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

منابع:

- Anne Doeksen and David Symes (۲۰۱۵) Business Strategies for Resilience: The Case of Zeeland's Oyster Industry, Sociologia Ruralis, Vol ۵۵, Number ۳
- Cutter, Susan, Lindsey Barnes-Melissa, Christopher Burton, Elijah Evans, Eric Tate, Jennifer Webb, ۲۰۰۸, A place-based model for understanding community resilience to natural disasters, Global Environmental Change ۱۸ (۲۰۰۸) ۵۹۸-۶۰۶
- Cutter, Susan, Christopher G. Burton and Christopher T. Emrich, ۲۰۱۰, Disaster resilience indicators for benchmarking baseline conditions, Journal of Homeland Security and Emergency Management, Volume ۷, Issue ۱
- Eric D. Vugrin, Drake E. Warren, Mark A. Ehlen, and R. Chris Camphouse (۲۰۱۰) A Framework for Assessing the Resilience of Infrastructure and Economic Systems, IN K. Gopalakrishnan & S. Peeta (Eds.): Sustainable & Resilient Critical Infrastructure Sys., pp. ۷۷-۱۱۶

عنوان درس: تحلیل فضایی روابط شهر و روستا	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	ندارد □
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، دیدگاهها، روشها و تکنیک های تحلیل فضایی روابط شهر و روستا با تاکید بر روابط شهر و روستا در ایران			
سرفصل ها: ۱- مرور مفاهیم روابط، کنش ها، و پیوندهای روستایی- شهری ۲- اهمیت و ضرورت تحلیل روابط و پیوندهای روستایی- شهری ۳- دیدگاهها و نظریه پایه مرتبط با روابط شهر و روستا ۱-۳- نظریه های جغرافیایی و توان های محیطی ۲-۳- نظریه های ماتریالیزم تاریخی ۳-۳- نظریه سرمایه داری بهره وری ۴-۳- نظریه مکان مرکزی و حوزه نفوذ ۵-۳- نظریه مرکز پیرامون ۶-۳- نظام ناحیه ای و نگرش سیستمی ۷-۳- دیدگاه کارکرد شناسی ۴- رویکردها و راهبردهای روابط و پیوندهای روستایی- شهری ۱-۴- راهبرد شبکه منطقه ای داگلاس ۵- انواع و اشکال روابط و پیوندهای روستایی- شهری ۱-۵- پیوندهای روستایی- شهری ۲-۵- پیوندهای اقتصادی ۳-۵- پیوندهای اجتماعی و فرهنگی ۴-۵- پیوندهای فیزیکی ۶- مقایسه الگوهای روابط شهر و روستا در سطح جهانی ۷- تحلیل روابط شهر و روستا بر اساس سلسله مراتب و اندازه شهرها و تحلیل فضایی تاثیرات آن ها (متروپل ها، شهرهای بزرگ، شهرهای متوسط، شهرهای کوچک، روستا- شهرها، شهرهای جدید) ۸- نقش فن آوری اطلاعات و ارتباطات در تحول روابط شهر و روستا ۹- روش های کمی و کیفی تحلیل فضایی روابط شهر و روستا از دیدگاه مطالعات روستایی و مطالعات شهری ۱۰- تحلیل فضایی پیوندهای روستایی- شهری در محیط سیستم اطلاعات جغرافیایی ۱۱- تحلیل فضایی پیوندهای روستایی- شهری با روش تحلیل شبکه اجتماعی (SNA) ۱۲- انتخاب یک ناحیه جغرافیایی و تحلیل روابط شهر و روستا به صورت یک گزارش علمی توسط هر دانشجو و ارائه آن به صورت سمینار در کلاس منابع: - سعیدی، عباس، ۱۳۹۰. روابط شهر و روستا و پیوندهای روستایی- شهری، نشر مهر مینو - رضوانی، علی اصغر، ۱۳۸۱. مطالعات شهری و منطقه ای، نشر ماکان - لیتج، کنت، ۱۳۸۶. روابط متقابل شهر و روستا در کشورهای در حال توسعه، محمدرضا رضوانی، انتشارات پیام. - پایلی یزدی، محمد حسین و رجایی ساجدی، حسین، ۱۳۸۲. نظریه های شهر و پیرامون، سمت. - شاریه، زان برنار، ۱۳۷۳. شهرها و روستاها " آزمونی در دگرگونی مناسبات شهر و روستا در جهان"، سیروس سپاهی، نشر نیکا. - Jytte Agergaard, Katherine V. Gough, ۲۰۰۹, Rural-Urban Dynamics, Routledge - Cecilia Tacoli, ۲۰۰۶, Rural-urban Linkages, Earthscan Reader Series			

عنوان درس: برنامه ریزی کاربری اراضی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: GIS و RS کاربرد در برنامه ریزی روستایی
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار □	ندارد □

اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، مبانی محورها فرایندها الگوها مدل ها، نظریه ها سیاست ها و اهداف ضوابط و مقررات مربوط به کاربری اراضی روستایی و تعیین کاربری مناسب برای زمین های روستایی در نواحی مختلف جغرافیایی کشور

سرفصل ها:

- ۱- تعاریف مفاهیم و مبانی برنامه ریزی کاربری اراضی و منطقه بندی روستایی
- ۲- اهداف طبیعی اجتماعی اقتصادی و کالبدی برنامه ریزی کاربری اراضی روستایی
- ۳- اصول برنامه ریزی کاربری اراضی روستایی
- ۴- الگوهای برنامه ریزی کاربری اراضی در مناطق روستایی
- ۵- معیارهای مکان یابی کاربری های روستایی
- ۶- انواع کاربری روستایی و علائم آن ها و انواع منطقه بندی
- ۷- ضوابط و مقررات تفکیک کاربری های روستایی
- ۸- تعیین سطوح و سرانه های روستایی
- ۹- جایگاه برنامه ریزی کاربری اراضی روستایی در طرح های هادی روستایی
- ۱۰- تکنیک ها و مدل های مورد نیاز در برنامه ریزی کاربری اراضی روستایی
- ۱۱- معیارهای ارزیابی کاربری های اراضی روستایی
- ۱۲- شیوهی کنترل کاربری اراضی روستایی

منابع:

- سرور، رحیم، ۱۳۸۷. برنامه ریزی کاربری اراضی در طرح های توسعه و عمران ناحیه ای. تهران: انتشارات گنج هنر.
- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۷. راهنمای مطالعات کاربری زمین روستایی. انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی؛
- عباسی، علی اکبر و مهدی جواتشیری، ۱۳۹۳. تکنیک ها و مدل های مکان یابی کاربری اراضی در سکونتگاه های روستایی. انتشارات پرهام نقش.
- مولایی هاشم، نصرالله (۱۳۹۶) برنامه ریزی کاربری اراضی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رشت، چاپ اول.
- مشیری، محمد رشید و سعیدی، عباس (۱۳۸۹) الگوها و روشهای آماده سازی اراضی روستایی. بنیاد مسکن انقلاب اسلامی.

عنوان درس: کارگاه برنامه ریزی کالبدی - فضایی سکونتگاههای روستایی	تعداد واحد: ۳	نوع واحد: نظری- عملی	درس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار □	تعداد □

اهداف:

- آشنا ساختن دانشجویان با شیوه‌های برنامه‌ریزی کالبدی، روش‌های بهره‌برداری از کاربری‌های اراضی روستایی، طراحی الگوی مسکن روستایی پایدار، بهسازی بافت‌های باارزش روستایی، ارزیابی آسیب‌پذیری کالبدی در برابر مخاطرات

- آشنایی و فراگیری تدوین یک طرح تحقیقی، جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، تحلیل داده‌ها و ارائه راه‌حل‌ها برای مسائل و مشکلات پیش‌روی توسعه کالبدی - فضایی سکونتگاه‌های روستایی

سرفصل‌ها:

- ۱- مروری بر مفهوم قلمرو برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی
 - ۲- نقش کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی در پیوند مباحث نظری و عملی برنامه‌ریزی کالبدی
 - ۳- روش‌شناسی و تکنیک‌های تحقیق در کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی
 - ۴- چگونگی و مراحل جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات و نحوه تبدیل آن به نقشه‌های کاربردی در برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی
 - ۵- اصول تهیه و تفسیر نقشه‌های وضع موجود و پیشنهادی در برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی
 - ۶- آماده‌سازی اسناد و مدارک برای توسعه کالبدی - فضایی و قوانین و مقررات موجود در این زمینه
 - ۷- تکنیک‌های و روش‌های ارزیابی برنامه‌های توسعه کالبدی - فضایی در مقیاس‌های محلی، ناحیه‌ای و ملی
 - ۸- پروژه کارگاه برنامه‌ریزی کالبدی- فضایی سکونتگاه‌های روستایی
- انجام پروژه زیر نظر استاد درس در زمینه‌های شیوه‌های برنامه‌ریزی کالبدی، روش‌های بهره‌برداری از کاربری‌های اراضی روستایی، طراحی الگوی مسکن روستایی پایدار، بهسازی بافت‌های باارزش روستایی، ارزیابی آسیب‌پذیری کالبدی در برابر مخاطرات
- این پروژه براساس نظر استاد می‌تواند به صورت فردی یا گروهی انجام شود و فرایند اجرای پروژه براساس برنامه زمانبندی استاد در بخش عملی کلاس پیگیری شود.

منابع:

- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ۱۳۸۹، خانه‌های روستایی ایران، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- سیدامیرحسین گرکائی، محمدنعمیم محمدی (۱۳۹۲)، ملاحظات بر طراحی خانه روستایی در بازسازی پس از سانحه، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- عبدالرضا رکن‌الدین افتخاری، سیدعلی بدری، مهدی پورطاهری، رضا سوری، ۱۳۹۳، روش‌شناسی مشارکتی در برنامه‌ریزی کالبدی سکونتگاه‌های روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- Dewey Thorbeck, ۲۰۱۶, Architecture and Agriculture: A Rural Design Guide, Routledge pub.
- Dewey Thorbeck, ۲۰۱۲, Rural Design: A New Design Discipline", Routledge pub
- Floor Brouwer, ۲۰۱۴, Sustaining Agriculture and the Rural Environment: Governance, Policy, and Multi functionality, Edward Elgar Publishing.

ت: سرفصل درسهای تخصصی گرایش مدیریت توسعه پایدار روستایی

عنوان درس: مدیریت توسعه پایدار محیطی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■	ندارد □ سمینار ■ کارگاه □ آزمایشگاه □ سفر علمی □

اهداف: آشنایی دانشجویان با ارکان، اصول و روش‌های مدیریت توسعه پایدار محیطی مناطق روستایی.

سرفصل‌ها:

- ۱- کلیات و مرور اجمالی بر مفاهیم پایه: توسعه پایدار محیطی، مدیریت توسعه پایدار محیطی در مناطق روستایی
- ۲- اهمیت و ضرورت مدیریت توسعه پایدار محیطی مناطق روستایی
- ۳- اهداف مدیریت توسعه پایدار محیطی مناطق روستایی
- ۴- پیشینه مدیریت توسعه پایدار محیطی مناطق روستایی (مطالعات خارجی و داخلی)
- ۵- ابعاد، حیطه‌ها و حوزه‌های عملکردی مدیریت توسعه پایدار محیطی
- ۶- معرفی برنامه‌ها و پروژه‌های مربوط به مداخلات محیطی در مناطق روستایی مانند طرح هادی روستایی، طرح بهسازی روستایی، طرح بازسازی بافت باارزش روستایی، طرح ساماندهی کالبدی طرح ساماندهی اقتصادی اجتماعی.
- ۷- مدیریت توسعه پایدار محیطی مناطق روستایی: انواع دیدگاه‌ها و راهبردها و سیاست‌ها و الگوهای مداخله، مکان‌یابی و مدیریت کاربری اراضی روستایی (معايير داخل روستا، راه‌های بین مزارع روستایی اصلاح و توسعه بافت، ساخت‌وسازهای در محدوده قانونی روستا حمل‌ونقل و جابه‌جایی کالا و مسافر) و مدیریت آمایش روستایی
- ۸- مدل سلامت محیطی برای کاربری پایدار زمین
- ۹- مدیریت چشم‌انداز توسعه فیزیکی روستا
- ۱۰- مدیریت حفظ و توسعه منابع طبیعی روستا
- ۱۱- مدل‌ها و روش‌های ارزیابی مدیریت توسعه پایدار محیطی مناطق روستایی (مدل ارزیابی یکپارچه، مدل ارزیابی زیست‌محیطی، مدل درختی چندهدفه)

منابع:

- Aibulatov, N. A. (۲۰۰۸). Ecosystem approach in human activity management in the seas. *Oceanology*, ۴۸(۵), ۷۵۶-۷۵۸.
- Chen, Y. K., Chen, C. Y., & Hsieh, T. F. (۲۰۰۹). Establishment and applied research on environmental sustainability assessment indicators in Taiwan. *Environmental monitoring and assessment*, ۱۵۵(۱), ۴۰۷-۴۱۷.
- Bettley, A., & Burnley, S. (۲۰۰۸). Towards sustainable operations management integrating sustainability management into operations management strategies and practices. *Handbook of performability engineering*, ۸۷۵-۹۰۴.
- Barton, H. (۲۰۰۰). Sustainable communities: the potential for eco-neighborhoods. Earthscan.
- راهنمای مطالعات کاربری زمین روستایی، بنیاد مسکن انقلاب اسلامی، ناشر شریف، تهران ۱۳۸۷

عنوان درس: مدیریت توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	ندارد □

اهداف: آشنایی دانشجویان با ارکان، اصول و روش های سنجش و ارزیابی توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی مناطق روستایی

سرفصل ها:

- ۱- کلیات و مروری بر مفاهیم پایه: توسعه پایدار اجتماعی و اقتصادی، مدیریت توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی در مناطق روستایی
- ۲- اهمیت و ضرورت، اهداف و پیشینه مدیریت توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی مناطق روستایی
- ۳- دیدگاه ها و راهبردهای، رویکردها و سیاست های توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی
- ۴- ارکان، ویژگی ها و مؤلفه های اقتصادی و معیشت پایدار روستایی
- ۵- مدیریت تنظیم و تنسيق فعالیت و جمعیت در مناطق روستایی
- ۶- نقش مدیریت محلی در توسعه پایدار اجتماع محلی و پایداری بخش های مختلف فعالیتی
- ۷- مدیریت ایجاد و توسعه بازارهای محلی و صنایع دستی و کوچک روستایی
- ۸- مدیریت کارآفرینی روستایی
- ۹- مدیریت مشارکتی و توسعه پایدار
- ۱۰- روش های مدیریت و برنامه ریزی مشارکتی (روش ارزیابی مشارکتی PRA، یا روش ارزیابی سریع مشارکتی یا PRA، روش آموزش مشارکتی یا PALM، روش تحلیل اکوسیستم کشاورزی یا AEAL، روش فرایند ارزیابی سریع یا RAP، و روش تجزیه و تحلیل سریع سیستم های منطقه ای یا RRSAL)
- ۱۱- ابعاد حیطه ها، مؤلفه ها و شاخص های عملکردی مدیریت توسعه پایدار اجتماعی اقتصادی مناطق روستایی
- ۱۲- مدل ها و روش های ارزیابی اجتماعی- اقتصادی مناطق روستایی

منابع:

- Eicher, C. K., & Staatz, J. M. (۱۹۹۸). International agricultural development. JHU Press.
- Pearce, D., Barbier, E., & Markandya, A. (۲۰۱۳). Sustainable development: economics and environment in the Third World. Routledge.
- Redclift, M. R. (۲۰۰۰). Sustainability: Life chances and livelihoods. Psychology Press.
- عطیعی لنگرودی، سید حسن ۱۳۸۸. توسعه و کشاورزی پایدار روستایی دانشگاه تهران.
- کوچکی، عوض و زند اسکندر (۱۳۷۵) کشاورزی از دیدگاه اکولوژی، انتشارات جهاد دانشگاهی مشهد

عنوان درس: حقوق و قوانین روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس:	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■	ندارد □
جغرافیا و برنامه ریزی روستایی		سفر علمی □	آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □

اهداف: آشنایی دانشجویان با حقوق شهروندی و انواع قوانین ناظر بر عرصه‌های روستایی و منابع طبیعی، با هدف به کارگیری آن در برنامه‌ریزی‌های روستایی.

سرفصل‌ها:

۱- مقدمه

- ۱-۱- مفاهیم حقوق، قوانین و نظام حقوقی
- ۲-۱- فلسفه حقوق شهروندی
- ۳-۱- دیدگاه‌های نوین حقوق شهروندی
- ۴-۱- اعلامیه جهانی و حقوق بشر
- ۵-۱- نسبت حقوق انسان‌ها و مکان‌ها با برنامه‌ریزی و توسعه
- ۲- منابع (منشاء) حقوق و قوانین روستایی در ایران
 - ۱-۲- حقوق سنتی در روستاها
 - ۲-۲- حقوق و قوانین مدون روستایی
 - ۳- قوانین و مقررات ناظر بر عرصه‌های روستایی
 - ۱-۳- قوانین و مقررات منابع طبیعی (آب، خاک، جنگل و مرتع)
 - ۲-۳- قوانین و مقررات انواع اراضی روستایی
 - ۳-۳- قوانین و مقررات حفظ کاربری اراضی
 - ۴-۳- قوانین و مقررات طرح‌های عمرانی و توسعه روستایی
 - ۵-۳- قوانین و مقررات تفکیک و افراز اراضی روستایی
 - ۶-۳- قوانین و مقررات ساخت‌وساز در روستاها
- ۴- قوانین و مقررات مدیریت جامعه روستایی
 - ۱-۴- تقسیمات کشوری و مدیریت سیاسی فضاها
 - ۲-۴- قانون شوراهای اسلامی روستا
 - ۳-۴- قانون سازمان و تشکیلات دهیاری‌ها
- ۵- سایر قوانین روستایی
 - ۱-۵- امور ایمنی و محیط زیست روستا
 - ۲-۵- تعاونی‌های روستایی
 - ۳-۵- دعاوی و اختلافات حقوقی روستاها
- ۶- رویکردهای آتی حقوق و قوانین روستایی در ایران

منابع:

- اکبری، صادق و مجید عبدالمی (۱۳۸۷)، مجموعه قوانین و مقررات ده و دهیاری، انتشارات قلمستان هنر، چاپ اول، تهران.
- بشیری، عباس و همکاران (۱۳۹۲)، حقوق کاربردی املاک و اراضی، چاپ اول، انتشارات جنگل، تهران.
- بنیاد مسکن انقلاب اسلامی (۱۳۹۱)، مجموعه قوانین و مقررات حوزه عمران روستایی، معاونت عمران روستایی بنیاد مسکن، تهران.
- حجتی اشرفی، غلامرضا (۱۳۹۰)، مجموعه کامل قوانین و مقررات محشای اراضی (جنگل‌ها، آب، کشاورزی)، انتشارات کتابخانه گنج دانش، چاپ هشتم (با آخرین اصلاحات)، تهران.
- کاتوزیان، ناصر (۱۳۸۴)، مقدمه علم حقوق، چاپ چهل و هشتم، انتشارات شرکت سهامی انتشار، تهران.

عنوان درس: مدیریت ریسک و تاب‌آوری نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری-عملی	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی با مدیریت	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار ■	ندارد □

اهداف: آشنایی و تخصص دانشجویان در حوزه مفاهیم، روشها و الگوهای مدیریت بحران رایج تقویت توسعه روستایی با دیدگاه پیشگیرانه در کاهش آسیب پذیری نواحی روستایی.

سرفصل ها:

- ۱- تعاریف مفهومی مخاطرات، ریسک، بحران، آسیب پذیری و تاب آوری
- ۲- انواع مخاطرات (طبیعی، انسانی، اجتماعی، تکنولوژیک)
- ۳- ضرورت مدیریت ریسک مخاطرات محیطی در توسعه روستایی
- ۴- بحرانیات رایج در نواحی روستایی
- ۵- فرایند مدیریت بحران و ریسک، پیشگیری، آمادگی، واکنش، بازسازی
- ۵- وظایف مدیریت بحران
- ۶- برنامه ریزی مدیریت ریسک و بحران در نواحی روستایی
- ۷- انواع آسیب پذیری در نواحی روستایی، آسیب پذیری اقتصادی، آسیب پذیری اجتماعی، آسیب پذیری کالبدی، آسیب پذیری محیطی
- ۸- رویکردها، دیدگاه ها، مدل های مدیریت بحران
- ۹- رویکرد تاب آوری
- ۹-۱- انواع تاب آوری (روانی، اقتصادی، اجتماعی، کالبدی و محیطی)
- ۹-۲- تاب آوری نواحی روستایی در برابر بحرانیات زیست محیطی، اپیدمی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی، قومی، مذهبی، سیاسی، امنیتی.
- ۹-۳- تاب آوری نواحی روستایی در ارتباط با نابرابری های اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی.
- ۹-۴- تاب آوری نواحی روستایی در برابر بحرانیات و شوک های محیطی در مناطق خشک، ساحلی، رودخانه ای و مرطوب؛ کوهستانی و دشتی.
- ۱۰- شاخص های تاب آوری برای اندازه گیری و تجزیه و تحلیل ریسک های نواحی روستایی
- ۱۱- سنجش و ارزیابی تاب آوری نواحی روستایی در برابر ریسکها.
- ۱۲- نقش طرح های کالبدی در کاهش آسیب پذیری نواحی روستایی
- ۱۳- نقش مدیران محلی و دهیاران در مدیریت ریسک و بحرانیات محلی
- ۱۴- نقش قانونگذاری و سیاست های دولتی در کاهش ریسک و مدیریت بحرانیات روستایی
- ۱۵- رویکرد مدیریت بحران اجتماع محور یا مشارکتی، رویکرد نوین در مدیریت بحران
- ۱۶- آشنایی با مدیریت بحرانیات رایج در ایران (فرایند مدیریت بحران سیل، زلزله و خشکالی)
- ۱۷- ارزیابی استراتژیک تاب آوری نواحی روستایی

منابع:

- توماس، ای و دیگران، ۱۳۸۳. مدیریت بحران، اصول و راهنمای عملی برای دولتهای محلی. ترجمه رضا پورخرمدمند، تهران: مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهر تهران و مرکز پردازش و برنامه ریزی شهری.
- کیت اسمیت، ۱۳۹۱. مخاطرات محیطی، ترجمه شاپور گودرزی نژاد، انتشارات سمت.
- Collins, Larry R. (۲۰۰۰); Disaster Management and Preparedness, CRC Press.
- Beckman, M., ۲۰۰۶. Resilient Society, Vulnerable People: A Study of Disaster Response and Recovery from Floods in Central Vietnam; Doctoral thesis; Faculty of Natural Resources and Agriculture Sciences; Swedish University of Agricultural Sciences
- Stephan Baas, Selvaraju Ramasamy, Jenny Dey de Pryck, Federica Battista,(۲۰۰۸); Disaster risk management systems analysis: A guide book, Food and Agriculture Organization of the United Nations, rome.

عنوان درس: مدیریت نهادهای محلی در نواحی روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد نظری	درس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۳۲	آموزش تکمیلی عملی: دارد سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □	ندارد □
اهداف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم و دیدگاههای مدیریت، مدیریت روستایی و مدیریت انواع مختلف نهادهای محلی در نواحی روستایی با تاکید بر ایران			
سرفصل ها: ۱- مفهوم سازمان، نهاد، دولت محلی، ۲- مفاهیم و تعاریف سازمان های محلی روستایی ۳- انواع سازمان های محلی (دولتی - غیر دولتی / عمومی - خصوصی) ۴- نظریه های مدیریت نهادهای محلی در نواحی روستایی ۵- حکمروایی خوب روستایی و مدیریت نهادهای محلی در نواحی روستایی ۶- تاریخچه شکل گیری نهادهای محلی در نواحی روستایی ۷- کنشگران مدیریت نهادهای محلی در نواحی روستایی ۸- کارکردهای نهادهای محلی در نواحی روستایی در ایران ۹- تجارب جهانی در توسعه نهادهای محلی و کارکردها و اختیارات نهادهای محلی در مدیریت روستایی ۱۰- جهانی شدن و مدیریت روستایی در ایران ۱۱- جایگاه اداره روستاها در نظام مدیریت متمرکز در ایران ۱۲- ارزیابی سیاست گذاری تشکلهای سازمان های دولتی مرتبط با توسعه و برنامه ریزی روستایی منابع: - طالب، مهدی (۱۳۷۱): مدیریت روستایی در ایران، دانشگاه تهران - افتخاری، عبدالرضا رکن الدین، مدیریت توسعه روستایی، ۱۳۹۰، انتشارات سمت - دربان آستانه، علیرضا؛ رضوانی، محمد رضا، ۱۳۹۳، مدیریت روستایی، انتشارات دانشگاه تهران - APO Seminar on Rural Life Improvement for Community Development (۲۰۰۳); rural life improvement in Asia; Publisher: Asian Productivity Organization. - Kanchana Ratnam, S. (۲۰۰۰); Strategies for rural development: planning and performance; Publisher: Dominant Publishers and Distributors.			

عنوان درس: روشها و فنون تسهیل گری و توسعه مشارکتی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی و علوم اجتماعی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ ندارد □ سفر علمی ■ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار □	
اهداف: آشنایی با مفاهیم، دیدگاهها، روش ها و فنون توسعه مشارکتی و تکنیک های تسهیلگری در توسعه روستایی و ارزیابی تجربیات جهانی و ملی توسعه مشارکتی و تسهیلگری.			

سرفصل ها:

- ۱- مفاهیم بنیانی و اندیشه ای توسعه ای مشارکتی
- ۱-۱ ابعاد و ویژگی های روش شناسی توسعه مشارکتی
- ۱-۲ تجارب توسعه روستایی مشارکتی در جهان
- ۲- برنامه ریزی توسعه روستایی مشارکتی
- ۲-۱ روش های توسعه مشارکتی (روش های RRA, PRA, PAR, PLA و ...)
- ۳- مبانی و مفاهیم تسهیلگری
- ۳-۱ مشخصات عمومی (نگرش، دانش، مهارت) و اخلاقی تسهیلگر
- ۳-۲ اصول و روش های تسهیل گری (اعتماد سازی، گروه سازی و تعیین نقش ها و بالابردن ظرفیت گروه، برنامه ریزی با مردم، پایش و ارزشیابی)
- ۳-۳ انواع ابزار و تکنیک های تسهیل گری (ارتباط با افراد و گروه ها، گفتگوهای نیمه ساختار یافته، مباحثه با افراد کلیدی، تشکیل گروه های کاری ویژه، جلسه طوفان فکری، مشاهدات مشارکتی و ...)
- ۴- تکنیک های ارتباطی و فنون تسهیل گری
- ۴-۱ روش های برقراری ارتباط با جامعه روستایی یا گروه (اصول رفتاری تسهیلگر در کارگاه، پرهیزها، تکالیف و مهارتها)
- ۴-۲ عناصر اصلی مدل ارتباطی (ارتباط های کلامی و غیر کلامی، زبان بدن ...)
- ۵- مدیریت اطلاعات در نشست های گروهی و تحلیل مشکلات و راه حل ها و تصمیم گیری (ترسیم درخت مشکلات، ماتریس اولویت بندی مشکلات، شناسایی راه حل ها (محلی یا بیرونی)، خود ارزیابی و بررسی میدانی راه حل های محلی، ماتریس ارزیابی راه حل ها، نمودار ریشه یابی یا استخوان ماهی و تصمیم گیری های تیمی)
- ۶- پایش و ارزشیابی مشارکتی و طراحی یک طرح ارزشیابی با کمک مردم محلی و مستند سازی آن
- ۷- ارزیابی طرح های توسعه روستایی مشارکتی در ایران

منابع:

- عبدالرضا زکن الدین افتخاری، سید علی بدری، مهدی پور طاهری (۱۳۹۰) روش شناسی مشارکتی در برنامه ریزی کالبدی سکونتگاههای روستایی، انتشارات بنیاد مسکن انقلاب اسلامی
- علی خسروی، سید عارف موسوی، محسن ماموریان (۱۳۹۰) مهارت های تسهیلگری در مدیریت روستایی (روشهای مشارکتی برای دهیاران و شوراهای اسلامی روستاها)، انتشارات موسسه توسعه روستایی ایران
- سعید نوری نشاط و همکاران (۱۳۹۳) تسهیلگری قرائندی های اجتماع محور در کاهش فقر، انتشارات برگ زمین، تهران.
- Chambers, R. (۲۰۱۴). Rural development: Putting the last first. Routledge.
- Geilfus, F. (۲۰۰۸). ۸۰ tools for participatory development: appraisal, planning, follow-up and evaluation (No. ۳۰۳, ۴ G ۳۱۴e). San José, CR: IICA.

عنوان درس : کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری- عملی	دروس پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس : جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد ■ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه ■ سمینار □	ندارد □

اهداف:

آشنایی و فراگیری تدوین یک طرح تحقیقی، جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات، تحلیل داده‌ها و ارائه راه‌حل‌ها برای مسائل و مشکلات پیش‌روی مدیریت توسعه پایدار روستایی
 آشنایی با نحوه ارائه مشکلات و نیازهای محیطی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، اقتصادی- کالبدی ساکنان روستایی
 آشنایی با فرآیند علمی اجرای یک تحقیق همگام با مباحث نظری در کلاس
 آشنایی با تکنیک‌های جدید تحقیق و اجرای عملی آن و روش‌های کارگروهی در مطالعات روستایی

سرفصل‌ها:

۱. مروری بر مفهوم قلمرو مدیریت توسعه پایدار روستایی
۲. نقش کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی در پیوند مباحث نظری و عملی مدیریت توسعه پایدار روستایی
۳. روش‌شناسی و تکنیک‌های تحقیق در کارگاه مدیریت توسعه پایدار روستایی
۴. چگونگی و مراحل جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات و نحوه تبدیل آن به نقشه‌های کاربردی در مدیریت توسعه پایدار روستایی
۵. اصول تهیه و تفسیر نقشه‌های وضع موجود و پیشنهادی در مدیریت توسعه پایدار روستایی
۶. آماده‌سازی اسناد و مدارک برای مدیریت پایدار روستایی و پیشبرد یک برنامه برای بودجه‌بندی طرح‌ها
۷. تکنیک‌های و روش‌های ارزیابی برنامه‌های مدیریت توسعه پایدار روستایی در مقیاس‌های محلی، ناحیه‌ای و ملی
۸. پروژه کارگاه مدیریت برنامه پایدار روستایی
۹. انجام پروژه زیر نظر استاد درس در زمینه‌های مدیریت توسعه پایدار اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی، نهادی در نواحی روستایی
۱۰. این پروژه براساس نظر استاد می‌تواند به صورت فردی یا گروهی انجام شود و فرآیند اجرای پروژه براساس برنامه زمانبندی استاد در پخش عملی کلاس پیگیری شود

منابع:

- Sivagurusamy Nakkiran, G. Ramesh, ۲۰۰۹, Research methods in rural development, Deep & Deep Publications
- Sivagurusamy Nakkiran, ۲۰۰۷, Training Techniques for Management Development, Deep & Deep Publications,
- Gyanmudra, ۲۰۱۵, Research Methods for Rural Development Professionals, National Institute of Rural Development & Panchayati Raj (India)
- N. Narayanasamy, ۲۰۰۹, Participatory Rural Appraisal: Principles, Methods and Application, SAGE Publications India Pvt Ltd |

عنوان درس: کاربرد فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت توسعه روستایی	تعداد واحد: ۲	نوع واحد: نظری-عملی	پیش نیاز: ندارد
استاد متخصص برای تدریس: جغرافیا و برنامه ریزی روستایی	تعداد ساعت: ۴۸	آموزش تکمیلی عملی: دارد	ندارد □ سفر علمی □ آزمایشگاه □ کارگاه □ سمینار □

اهداف: آشنایی با تعاریف، مفاهیم، نظریات و کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات با تأکید بر کاربردهای آن در مدیریت روستایی

سرفصل ها:

- ۱- مقدمه
- ۲- تعاریف و مفاهیم
- ۳- سیر تاریخی کاربرد ابزارهای ارتباطی
- ۴- مروری بر دیدگاه‌ها و نظریات مرتبط با فناوری اطلاعات و ارتباطات
 - ۴-۱- نظریات سیستم
 - ۴-۲- نظریات سازمان و تغییر سازمانی
 - ۴-۳- نظریات ارتباطات
 - ۴-۴- نظریات جامعه اطلاعاتی
 - ۴-۵- نظریات انتشار نوآوری‌ها و ...
- ۵- زمینه‌های کاربردی فناوری اطلاعات و ارتباطات در جامعه
 - ۵-۱- دولت الکترونیکی
 - ۵-۲- آموزش الکترونیکی
 - ۵-۳- تجارت الکترونیکی
 - ۵-۴- بهداشت الکترونیکی
 - ۵-۶- کشاورزی الکترونیکی
- ۶- کاربردهای فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت روستایی
- ۷- مراحل کاربرد فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در مدیریت روستایی
 - ۷-۱- مرحله شروع
 - ۷-۲- آمادگی الکترونیکی
 - ۷-۳- تحقق دولت الکترونیکی
 - ۷-۴- بلوغ دولت الکترونیکی
- ۸- تجارب کشورها در استفاده از فناوری اطلاعات و ارتباطات در مدیریت روستایی
- ۹- مزایا و معایب استفاده از فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در مدیریت روستایی
- ۱۰- ساختار و سازمان مدیریت روستایی در ایران
- ۱۱- ارزیابی طرحهای توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات (ICT) در نواحی روستایی در ایران
- ۱۲- افق‌های آینده کاربرد فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات در مدیریت روستایی
- ۱۳- جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

منابع:

- تافلر، آلوین (۱۳۶۳) موج سوم، ترجمه شهیندخت خوارزمی، نشر علم، تهران.
- راجر، دیلیو، هریس (۱۳۸۹) نقش فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات (ICTs) در فقرزدایی (با تکیه بر اشتغال و توسعه روستایی)، ترجمه سیداحمد خاتون‌آبادی و بیژن خلیل مقدم، نشر جهاد دانشگاهی دانشگاه صنعتی اصفهان.

- Al-Hakim, L. (۲۰۰۷) Global E-Government: Theory, Applications and Benchmarking, Publication of Idea Group.
- Anttiroiko, A. V. (editor) (۲۰۰۸) Electronic Government: Concepts, Methodologies, Tools and Applications, publication of Information Science Reference.
- Rusten, Grete and Skerratt, Sarah (۲۰۰۸) Information and Communication Technologies in Rural Society, Rutledge Publication.

